

Буковинський Вісник

державної служби та
місцевого самоврядування

Офіційна хроніка

Державне управління

Місьцеве самоврядування

Наукова думка

Перепідготовка та
підвищення кваліфікації

Статистика, факти, події

№3/2018

Засновник
Чернівецький регіональний центр
перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади,
органів місцевого самоврядування,
державних підприємств,
установ та організацій
Свідоцтво про реєстрацію
ЧЦ № 302 від 25.10.2005

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

голова: ЯРМИСТИЙ М. В., директор Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій, кандидат наук з державного управління;
заступник голови: ГАКМАН С.М., заступник директора-начальник науково-дослідного відділу Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій;
відповідальний секретар: КОЛІСНИК О.М., начальник редакційно-видавничого відділу Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організацій;
члени редакційної колегії:
БУРКУТ І.Г., доцент кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, кандидат історичних наук;
КРУГЛАШОВ А. М., професор, доктор політичних наук, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
ЛУКАШУК Т.Г., головний спеціаліст Міжрегіонального управління НАДС у Чернівецькій, Івано-Франківській та Тернопільській областях;
МАКСИМЕЦЬ Д.С., директор видавництва «БукРек», заслужений журналіст України
РАВСЬКИЙ Д.О., начальник інформаційно-аналітичного відділу Чернівецької обласної ради;
РОТАР Н.Ю., професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, доктор політичних наук;
СКАБ М. С., професор філологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
СМОЛДИРЕВА Т.П., в.о. голови ОО НСЖУ, асистент кафедри журналістики філологічного факультету Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича;
ФІСАНОВ В.П., завідувач кафедри міжнародної інформації Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, доктор історичних наук, професор;
ХАЛАВКА Т.Б., експерт з комунікацій Офісу реформ у Чернівецькому відділенні Асоціації міст України, кандидат наук з державного управління;
ПАВЛЮК М. В., перший заступник голови Чернівецької обласної державної адміністрації, кандидат політичних наук;
ПАСКАР О.Є. - заступник Чернівецького міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
58001, Чернівці,
вул. Героїв Майдану, 5/52,
Тел/факс: (0372) 552903
E-Mail: buk-visnyk@email.ua

Редакція зберігає за собою право скорочувати й редагувати подані текстові оригінали. Журнал може друкувати матеріали, не поділяючи думки автора. Статті не рецензуються та не повертаються. За точність наведених даних відповідають автори. Передрук матеріалів – тільки з дозволу редакції.

У номері:

Офіційна хроніка

- Буковину відвідав Надзвичайний і Повноважний посол Швеції в Україні 3
Михайло Павлюк зустрівся з уповноваженим Земельного уряду Федеральної землі Каринтія з питань співпраці з Чернівецькою областю Удо Пушнігом 4
На Буковину завітав Надзвичайний та Повноважний Посол Аргентинської Республіки в Україні Альберт Хосе Алонсо 5
Уряд визнав спроможними ще 5 громад Чернівецької області 6
Буковинці підтримують легальну зайнятість у соціальних мережах 7
На Буковину приїхав Перший заступник Голови Спеціальної Моніторингової місії ОБСЄ в Україні Александр Хуг 7
Петро Порошенко підписав другий пакет законів #ЧужихДітейНеБуває.....9
Обмін досвідом у сфері ефективної комунікації між Центром підвищення кваліфікації та представниками румунської влади та ЗМІ.....10

Державне управління

- Микола Ярмистий: Дотримання принципів вірно служити українському народові та українській державі закладені в обітницю ще 100 років тому 15
Вікторія Васильчук: Проект «Я маю право!» підвищує правову свідомість українців.....18
Людмила Троцюк: Обслуговуванню громадян в Головному управлінні Пенсійного Фонду України Чернівецькій області приділяється велика увага.....20
Валерій Краснян: для бійців АТО головними цінностями є – правда, закон, честь 23

Міське самоврядування

- Відбулось громадське обговорення з приводу об'єднання в Сокирянському районі.....26
Олексій Грушко: Детально про проекти Державного фонду регіонального розвитку для об'єднаних громад Чернівецької області.....28
Вишницька та Сторожинецька ОТГ діляться успішним досвідом 34
Роман Романко: Просторове планування в громаді: стан та шляхи розвитку сфери у Вишницькій ОТГ.....35
Тарас Халавка: Новоселиця ОТГ: молода громада, яка активно розвиває спорт та транскордонну співпрацю.....37
Пріоритет освіта: як Недобойська ОТГ використовує інфраструктурну субвен

Наукова думка

- Галина Яценюк: Формування система державної служби в Україні в 1917–1918 рр. н.....40
Інна Дутчак: Про доцільність і перспективи розвитку STEM-освіти на теренах Чернівецької області 43

Громадянське суспільство

- Валерій Романенко: Якби нам навіть Японський імператор запропонував допомогу, ми б теж її прийняли 46
Василь Тодеренчук Серед особливостей розвитку Великокучурівської ОТГ – використання всіх.....50

Перепідготовка та підвищення кваліфікації

- Виїзний семінар на базі Кельменецької РДА.....54
У Центрі підвищення кваліфікації держслужбовців відбувся тренінг «ІТ – технології в органах влади» для державних службовців.....55

Статистика, факти, події

- У Чернівецькому ЦППК відбувся міжрегіональний експертний круглий стіл про професійну компетентність посадових осіб та ОТГ в системі публічного управління 56
До Дня Незалежності відбулася міжрегіональна відео конференція 58

БУКОВИНУ ВІДВІДАВ НАДЗВИЧАЙНИЙ І ПОВНОВАЖНИЙ ПОСОЛ ШВЕЦІЇ В УКРАЇНІ

Голова обласної державної адміністрації Олександр Фищук зустрівся з Надзвичайним і Повноважним послом Швеції в Україні Мартіном Хагстрьомом.

Під час зустрічі 2 серпня Олександр Фищук розповів поважному послу про Чернівецьку область, її етніонаціональні, культурні, економічні особливості, зауваживши і про сприятливу екологічну ситуацію в регіоні. «Ми завжди про це говоримо інвесторам, що будівництво забруднюючих докільля підприємств для нас є неприпустимим. Розвиток туризму, сільського та лісового господарства, а також науки – це те, в чому ми бачимо свою перспективу», - наголосив очільник краю.

Олександр Фищук звернув увагу Надзвичайного і Повноважного посла Швеції в Україні на те, що Чернівецька область є прикордонною і в контексті євроінтеграційних процесів в Україні для області є нагальними питання будівництва сучасної дорожньої інфраструктури та розбудови інфраструктури кордону, які є підґрунтям для розвитку економіки та міжнародної торгівлі.

співпраці з Чернівецькою областю, особливо з об'єднаними територіальними громадами в рамках пілотного проекту з облаштування центрів надання адміністративних послуг за фінансової підтримки Шведського Уряду, що координується посольством Швеції в Україні. Також він повідомив про напрямки діяльності посольства та намір у майбутньому провести більше зустрічей з керівництвом області в рамках співпраці в економічних та гуманітарних сферах.

Посол Швеції висловив зацікавленість у

МИХАЙЛО ПАВЛЮК ЗУСТРІВСЯ З УПОВНОВАЖЕНИМ ЗЕМЕЛЬНОГО УРЯДУ ФЕДЕРАЛЬНОЇ ЗЕМЛІ КАРИНТІЯ З ПИТАНЬ СПІВПРАЦІ З ЧЕРНІВЕЦЬКОЮ ОБЛАСТЮ УДО ПУШНІГОМ

6 вересня у приміщенні обласної державної адміністрації відбулась зустріч в. о. голови обласної державної адміністрації Михайла Павлюка з уповноваженим Земельного уряду Федеральної землі Каринтія (Республіка Австрія) з питань співпраці з Чернівецькою областю Удо Пушнігом.

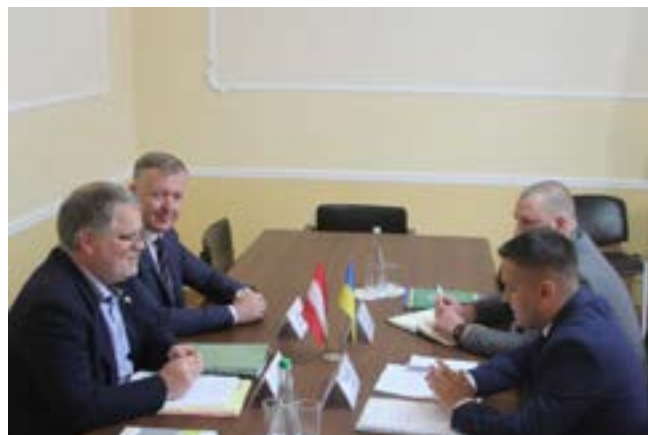
Михайло Павлюк звернувся до Удо Пушніга, зазначивши: «Ми раді вітати Вас на Буковині, а також раді можливості обговорити підписання протоколу намірів про співпрацю між Каринтією та Чернівецькою областю, що відбудеться найближчим часом. Користуючись нагодою, передаю голові Федеральної землі Каринтія, доктору Петеру Кайзеру запрошення відвідати Чернівецьку область для участі у підписанні протоколу про співпрацю».

Також Михайло Павлюк розповів про досягнуті домовленості між Президентом України та Федеральним канцлером Австрії, і 2019 рік буде проголошено роком української культури в Австрії. Посадовець акцентував увагу на тому, що в Чернівецькій області наявна низка проектів у даному напрямку.

«Для України європейська інтеграція наповнена особливим змістом, а співпраця Федеральної землі Каринтія з Чернівецькою областю – є одним з яскравих прикладів якісних змін, особливо в часи, коли Верховна Рада України розглядає доленосне рішення щодо внесення змін до Конституції України в частині закріплення європейського та євроатлантичного курсу держави».

«Співпраця Каринтії та Буковини триває три десятиліття, орієнтована на культурну сферу, і кожен з пунктів, що задекларовані у протоколах про співпрацю – виконані. Разом з тим, плануємо нові заходи, що поглиблять українсько-австрійські культурні зв'язки. За-

раз кажу про презентацію книги Ігоря Пома-ренцева про Чернівці у Каринтії, що запланована на листопад», - зазначив уповноваженим Земельного уряду Федеральної землі Каринтія з питань співпраці з Чернівецькою областю Удо Пушніг.

НА БУКОВИНУ ЗАВІТАВ НАДЗВИЧАЙНИЙ ТА ПОВНОВАЖНИЙ ПОСОЛ АРГЕНТИНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ В УКРАЇНІ АЛЬБЕРТ ХОСЕ АЛОНСО

17 липня голова обласної державної адміністрації Олександр Фищук провів протокольну зустріч з Надзвичайним та Повноважним Послом Аргентинської Республіки в Україні Альбертом Хосе Алонсо.

Олександр Фищук привітав іноземного гостя на Буковині та висловив високу зацікавленість щодо налагодження партнерського співробітництва між Чернівецькою областю та Аргентинською Республікою.

Керівник виконавчої влади краю зауважив, що зусилля дипломатичних кіл Аргентини в українсько-аргентинських відносинах важко переоцінити, адже Аргентина була першою країною у світі, котра визнала Українську Народну Республіку та встановила з нею дипломатичні відносини у лютому 1921 року, та першою серед країн Латинської Америки визнала незалежність України.

Посол Аргентинської Республіки наголосив на підтримці територіальної цілісності та євроінтеграційного курсу України, а також висловив захоплення прагненню українців бути самостійною та незалежною державою.

українців, котрі власним прикладом навчили аргентинців, що саме працею можна здолати всі перешкоди.

За підсумками зустрічі Олександр Фищук запропонував започаткувати міжрегіональну співпрацю між Чернівецькою областю та відповідною провінцією Аргентини.

У свою чергу Альберт Хосе Алонсо запевнив у готовності до такого співробітництва, та рекомендував налагодити контакти Чернівецької області з провінцією Неукен.

Також він зазначив, що нині 450 тис. українців та аргентинців українського походження проживають на території Аргентини, і народ їх держави високо цінує працьовитість

УРЯД ВИЗНАВ СПРОМОЖНИМИ ЩЕ 5 ГРОМАД ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

На засіданні Уряду було визнано спроможними ще 72 громади, в яких перші вибори відбулися 24 грудня 2017 р. та 29 квітня 2018 р., а також громади, утворені навколо населених пунктів, що визначені перспективними планами формування територій громад областей, як адміністративні центри ОТГ.

Відтепер вони зможуть повноцінно здійснювати свої самоврядні повноваження, а також мають можливість добровільного приєднання до цих ОТГ.

Зокрема, спроможними визнано: у Вінницькій, Донецькій і Луганській обл. – по 1, Київській, Львівській, Кіровоградській, Сумській, Херсонській і Черкаській обл. – по 2, Івано-Франківській, Полтавській, Рівненській і Харківській обл. – по 3, у Миколаївській, Тернопільській і Чернігівській обл. – по 4, у Волинській і Чернівецькій обл. – по 5, Дніпропетровська обл. – 6, Запорізька обл. – 8, Хмельницька обл. – 9 громад.

На сьогодні по Україні визнано спроможними вже 653 ОТГ.

Нагадаємо, що на цей час утворено 753 ОТГ, 48 з яких очікують рішення ЦВК про проведення перших виборів.

Ще одна причина чому варто поспішати з децентралізацією. Консультанти Чернівецького РВ АМУ (ПУЛЬС) проаналізували наскільки зменшується розмір інфраструктурної субвенції на 1 мешканця ОТГ області з 2016 по 2018 роки.

Як відзначає регіональний консультант з бюджетних питань АМУ Євген Прокопець: «Інфраструктурна субвенція залежить від двох чинників розміру території громади та чисельності сільського населення. Чисельність населення громад зростає швидше (за рахунок створення нових громад), ніж збільшуються видатки на субвенцію з Держбюджету. Перші громади отримали у 2016 році вдвічі більше коштів з розрахунку на 1 мешканця ніж отримають всі громади у 2018 році. Якщо врахувати той факт, що перші громади продовжують отримувати субвенцію і далі то їхні жителі в результаті отримали інфраструктурної субвенції у 5 разів більше ніж мешканці новоутворених громад».

БУКОВИНЦІ ПІДТРИМУЮТЬ ЛЕГАЛЬНУ ЗАЙНЯТІСТЬ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Старт хвилі фейсбукової естафети-челенджа «Я – за легалізацію праці!» дали працівники Головного управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області. Пенсійники використали цей вид контенту, щоб через соціальну мережу Фейсбук кинути виклик нелегальній зайнятості й привернути увагу громадськості до її негативних наслідків, які наступають, коли людина не задумується про своє пенсійне майбутнє.

До акції долучаються люди різного віку, серед яких представники багатьох професій. Кожен із них вирішив проявити свою активу громадянську позицію стосовно неприйняття «тіньової» зайнятості.

Приєднатися до флешмобу може кожен, хто готовий підтримати легалізацію трудових відносин, достатньо сфотографуватися із виготовленим власноруч закликом «Я – за легалізацію праці!», розмістити світлинку на своїй сторінці у мережі Фейсбук та передати естафету іншим.

*Прес-служба Головного управління
Пенсійного фонду України в Чернівецькій
області*

НА БУКОВИНУ ПРИЇХАВ ПЕРШИЙ ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ МОНІТОРИНГОВОЇ МІСІЇ ОБСЄ В УКРАЇНІ АЛЕКСАНДР ХУГ

24 вересня, голова обласної державної адміністрації Олександр Фищук зустрівся з Першим заступником Голови Спеціальної Моніторингової місії ОБСЄ в Україні Александром Хугом. Під час заходу посадовці обговорили питання безпеки в області, створення умов для внутрішньо переміщених осіб, екологічної ситуації Буковини, туристичної привабливості краю, а також – мовно-етнічного складу області.

Олександр Фищук подякував Александру Хугу за увагу до Чернівецької області,

відзначивши важливість аналітичної допомоги в сфері безпеки.

Говорячи про умови, які були створені в регіоні для переселенців, голова обласної державної адміністрації відзначив, що станом на сьогодні на Буковині офіційно зареєстровано 2442 ВПО, з них 26 осіб є учасниками антитерористичної операції на Сході України.

«В області реалізуються як державні, так і волонтерські проекти, які допомагають з працевлаштуванням, спрямовані на надання психологічної допомоги внутрішньо

переміщеним особам. Створюємо всі умови, щоб вони відчували себе, як вдома, - зауважив керівник області, - Одне з найважливіших питань - забезпечення переселенців житлом. Наразі в приміщенні облдержадміністрації відбувається засідання «круглого столу» за участю внутрішньо переміщених осіб, воїнів-атовців, народних депутатів та представників облдержадміністрації щодо забезпечення житлом вищезгадані категорії населення області».

Перший заступник Голови Спеціальної Моніторингової місії ОБСЄ в Україні, у свою чергу, подякував голові обласної державної адміністрації за співпрацю та допомогу, яку представники місії отримують на Буковині: «Державам-учасницям ОБСЄ важливо дізнаватися про ситуацію не лише на Сході, а й в інших регіонах України, адже відголоски бойових дій відчуває вся країна».

Олександр Фищук висловив сподівання на те, що подальша спільна робота місцевої влади та ОБСЄ допоможе глибше вивчити ту чи іншу ситуацію та приймати максимально зважені та ефективні рішення на користь громади. «Чернівецька область – унікальна, з природними та культурними багатствами. Але найбільше наше надбання – це люди, які завжди славилися тим, що вміють знаходити компромісні рішення».

ПЕТРО ПОРОШЕНКО ПІДПИСАВ ДРУГИЙ ПАКЕТ ЗАКОНІВ #ЧУЖИХДІТЕЙНЕБУВАЄ

Президент України Петро Порошенко підписав другий пакет законів #ЧужихДітейНеБуває, який створює економічні передумови для посилення захисту права дитини на належне утримання. Він вступає в силу після публікації в офіційному виданні через 30 днів.

До другого пакету законопроектів в рамках ініціативи #ЧужихДітейНеБуває входять: Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту осіб, які доглядають за хворими дітьми» (№8294 від 19.04.2018), Закон «Про внесення змін до статей 165 та 166 Податкового кодексу України» (№8295 від 19.04.2018) та Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання» (№8296 від 19.04.2018). Серед нововведень:

- Система додаткових фінансових санкцій для неплатників у розмірі від 20% до 50% від суми боргу у разі його накопичення більше 1 року.

- Система автоматизованого арешту коштів боржників.

- Притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які ухиляються від суспільно корисних робіт.

- Обов'язок засуджених працювати, щоб забезпечити сплату аліментів.

- Українці, які хочуть посісти керівні посади на держслужбі, повинні будуть подати довідку про те, що вони не мають боргів перед дітьми більше 6 місяців.

- Звільнення чиновників, які мають заборгованість більше 12 місяців.

- Застосування обмежень першого пакету до батьків, які не платять аліменти дітям з інвалідністю або тяжко хворим дітям вже після того, коли борг перевищить суму за 3 місяці.

Одна з новітніх ініціатив другого пакету законопроектів

#ЧужихДітейНеБуває стосується подорожей дитини за кордон строком до 1-го місяця з одним із батьків без дозволу іншого. Вона розповсюджується на тих діток, які виховуються в неповних сім'ях.

Завдяки новаціям першого закону, який діє з 6 лютого, та запровадженням санкцій Управління державної виконавчої служби Головного територіального управління юстиції у Чернівецькій області вдалося стягнути понад 10 млн. грн. заборгованих аліментів. Загалом з початку року понад 6 тисяч буковинських дітей отримали майже 19,5 млн. грн. аліментів.

Про це повідомляє Головне територіальне управління юстиції у Чернівецькій області.

ОБМІН ДОСВІДОМ У СФЕРІ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МІЖ ЦЕНТРОМ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА ПРЕДСТАВНИКАМИ РУМУНСЬКОЇ ВЛАДИ ТА ЗМІ

Особливості комунікації в Республіці Молдова (примарія муніципії Бельц).

Діана Гросу - Голова громадської Асоціації «За права людини Lex XXI» м. Бельц, республіка Молдова

Діана Гросу зазначила про важливість прозорості у прийнятті певних рішень та роль громадянського суспільства у державних питаннях. У даному контексті, важливим питанням є участь представників громадських організацій в роботі комісій з державних закупівель. Зокрема в Бельцах така практика існує вже давно, а з 2015 року проводиться моніторинг контрактів тендерних процедур Інститутами громадянського суспільства. В цьому контексті цікавий досвід України за програмою «Прозоро». Крім того, активісти громадських організацій міста систематично виступають в різноманітних комісіях міської ради і вносять свої пропозиції до вирішення відповідних проблем. Представники громадських організацій мають можливість регулярно публікуватися в засобах масової комунікації. Підсумовуючи Діана Гросу зазначила, що така комунікативна взаємодія представників громадських організацій та ЗМІ з міською радою Бельц сприяє роботі мерії та знижує рівень корупції в органах влади.

Дан Морару - Начальник служби зовнішніх зв'язків та залучення інвестицій мерії муніципалітету Бельц, республіка Молдова

У своєму виступі Дан Морару зазначив, що сьогодні керівництво мерії звертає особливу увагу на співпрацю із ЗМІ та громадськими організаціями міста. ЗМІ мають можливість бути присутніми на всіх нарадах міської ради. Ми сьогодні створили сайт міської ради всі бажаючі мешканці міста мають можливість ознайомитися з роботою міської ради. Важливим є і те, що ми створили на сайті «Громадську платформу» на якому розміщені найкращі практики діяльності громадських організацій. Особливу увагу ми надаємо проектам, що

пов'язані з розвитком міської інфраструктури та вирішення проблем деградаційних міграційних зон міста за польським принципом. Зокрема ми відпрацювали ряд проектів з відповідним фінансуванням щодо благоустрою окремих деградаційних зон. Але головне те, що в цих проектах беруть участь мешканці міста, які проживають саме в цій зоні, на який розрахований проект. Тому позиція міської ради Бельц полягає в тому, аби максимально залучити ЗМІ, представників громадських організацій та самих жителів міста до вирішення певних проблем, які є актуальними.

Досвід ефективної комунікації примарії Ясси.

Сорін Боканча - ректор Яського університету ім. Петре Андрея, професор, м. Ясси (Румунія)

Професор Яського університету ім. Петре Андрея Сорін Боканча, який також відповідає за зв'язки з громадськістю в мерії Ясс, розповів присутнім про вісник мерії та методи залучення громадськості, зокрема в частині реалізації проектів. За його словами у 2017 році в самому місті та його околицях реалізовано понад 60 проектів, більшість з них спрямовані на покращення інфраструктури міста, збереження історичної культурної спадщини, розвитку молодіжної політики та спорту. Для комунікації

влади ми ініціювали проект спільно з владою Ясс. Даний проект передбачає співпрацю з хорошими практиками управління. Запрацював цей проект у двох сільських радах і маленькому місті.

Окрім цього був сформований інформаційний засіб. Але найважливіше на місцевому рівні – це було організувати ініціативну групу, які не є політичними партіями. Ці групи орієнтувалися на вирішення певних проблем чи прийняття якихось рішень за 2-3 дні до початку сесії міської ради. І хоча закон передбачає вільну присутність на сесій, але не всі люди користуються цим, і ця група навчила як люди можуть впливати на владу, і це давало велику користь. На жаль, після завершення проекту багато з того, що відбувалося не продовжується, і окрім того ми зрозуміли, що з цих ініціативних груп існує лише одна зараз. Коли ми говоримо про взаємодію влади і статутів громадянського суспільства ми вимушені констатувати, що громадяни не готові брати участь в управлінні. В останній період почалися зміни в органах місцевої влади стосовно прозорості. І те що раніше було не можливим є практикою тепер у нас, і роль Інститутів громадянського суспільства полягає в тому, щоб впливати на органи місцевої влади, а з іншого боку контролювати їх дії та реалізацію проектів.

Петру Фразіл - директор телеканалу «Moldova +» м. Ясси (Румунія)

Директор телеканалу «Молдова+» Петру Фразілом розповів про роботу телеканалу, її особливості та записав телепередачу

про Проект «Ефективна комунікація органів публічного управління та Інститутів громадянського суспільства: механізми, кращі практики та досвід імплементації». З 1991 року, зазначив Петру Фразел у Яссах сформовано перше приватне телебачення. «Молдова +» - це регіональна телерадіокомпанія, яка працює на регіоні історичної Молдови, тобто увесь схід Румунії, проте зараз робляться певні зміни, де канал буде доступний в центральній частині Румунії. Це телерадіокомпанія, яка зможе видавати передачі на половину Румунії. «Молдова +» має власні програми, вони не транслюють програми центральних каналів, але частина програм взята з «Першого національного каналу». Петру Фразіл розповідає, що приватне телебачення має 12 працівників і 41 позаштатний працівників включаючи редактора. Програми «Молдова +» бачить 9 повітів, а незабаром планується збільшити кількість - до 14 повітів. Велика аудиторія дивиться нас і в ОТГ. Відмінністю цього каналу з поміж інших є те, що він співпрацює з вищим навчальними закладами, що не роблять інші канали. Є три телепередачі, які виходять у ефір – політичні, соціальні та економічні. Як зазначає директор каналу, з осені (2018) буде виходити ще одна передача, яка буде про громади. Крім того буде ще одна передача технічного профілю, ініціатором якої є ректор технічного університету. Оскільки у великих містах є багато телерадіокомпаній, а у сільській місцевості немає, то вважається, що вони не мають розголосу про себе на національному рівні, про те що відбувається у селах. Взаємовідносини ЗМІ з політикою - це досить важка справа, бо як правило влада намагається зробити медіа слухняними, довести до банкрутства, або взагалі викупити. Він пройшов через це все. Петру Фразіл давно працює на телебаченні, 26 років кожного дня він веде певну телепередачу.

Зустріч в примарії Тура Гуморулуй з представниками органів влади та Інститутів громадянського суспільства.

Гергел Грацян Децебал – заступник примарії Тура Гуморулуй, Румунія

Заступник мера Гергел Грацян Децебал, презентував роботу мерії, розповів про особливості прийняття рішень в раді, а також про діяльність ради в контексті залучення інвестицій. Він презентував два потужних проекти, які фінансуються Європейським фондом регіонального розвитку через регіональну операційну програму 2014-2020 рр. – «O.A.Z.A» та «T.U.R.I.S.T.». Він додав, що коли людина має певну проблему, то приходить у відділ прийому громадян, або до голови міської ради чи до нього, заступника мера. Все що стосується роботи міської ради публікується на їхньому сайті, навіть дозволи на будівництво є публічною інформацією. Майже 80% інформації публікується, що і забезпечує прозорість. Порядок денний має бути висвітлений на сайті за сім днів до початку роботи міської ради, а нормативні документи мінімум за 30 днів до їх прийняття.

Місто Турагумора не має державного ЗМІ, всі є приватними, але один раз на два тижні є передача, де мер міста відповідає на питання, які турбують громадян. Місто вважається зразковим за рахунок фінансової підтримки ЄС, і в такому випадку кількість незадоволених владою людей зменшується. Ми робимо опитування, які пов'язані з питаннями розвитку туризму один раз на рік.

Досвід Сучавського повіту у ефективній комунікації.

Міхай Діміан – розпорядник кредитів Сучавського університету «Штефан чел Маре» (Румунія)

Міхай Діміан зазначив, що Румунія пройшла деякі етапи до того як вона увійшла в Європейський Союз. Перед тим як увійти в ЄС держава виконала багато обов'язкових пунктів – це децентралізація влади та побудова європейської моделі організації владних структур, прозорість у використанні публічних грошей, підвищення ефективності роботи органів влади. Є багато пунктів які залежать саме від влади. Процес комунікативної взаємодії між владою та громадськістю вимагає чіткості від процедур. Разом з тим, процес децентралізації великою мірою залежить від громад, які хочуть об'єднуватися. В цьому процесі варто враховувати їх соціальний статус та можливості.

У своєму виступі Міхай Діміан звернув увагу ще на одну проблему - це надмірна політизація людей. Особливо, це стосується школярів та студентів. Одночасно участь гро-

мадян в управлінських справах є дуже важливим. Михайл Діміан стверджує, що румунська влада намагається допомагати студентам, а саме збільшує стипендії. Сучавський університет надає приблизно 30-40 місць, які вони надають студентам з Чернівецької області. Крім того є програма підготовки магістрів, тобто, вони можуть отримати ще один диплом який визнається у країнах ЄС. Університет намагається допомогти і етнічним румунам і студентам з України.

Константин Горча – член ради ордену архітекторів Сучавського повіту (Румунія)

Константин Горча у своєму виступі зазначив, що в Сучаві є певна особливість, яка стосується лише села. Проте відмінність села від міста не така велика, як в інших містах. У селян багато ініціатив. Більшість населення Сучавського повіту поїхали на заробітки у західну Європу, бо в регіоні немає достатніх робочих місць. Сучавський повіт стає третім по можливостях розміщення туристів. Громадські організації та асоціація архітекторів зокрема задіяні у збереженні культурної спадщини, вкладається багато грошей в інфраструктуру доріг. Є і труднощі в румунському селі – молодь виїжджає в міста, багато людей похилого віку продали свої землі за символічну плату. Окрім того, Константин Горча підкреслив спільність Румунії з Україною: гуцульська цивілізація – це те, що об'єднує дві держави. Ці всі теми мають єднати Україну та Румунію у спільні заходах. Сучавський повіт співпрацює з Чернівецькою областю у багатьох проектах. Буковина завжди була зоною толерантності, тому цю рису, на думку Константина Горча Чернівці та Сучава

мають спільно розвивати та примножувати. Представники асоціації архітекторів активно обговорюють проблеми Сучавської повітової ради, пишуть проекти щодо архітектурного розвитку краю. Деякі проекти фінансуються Сучавською міською радою. Представники громадських організацій часто самі ініціюють окремі проекти, вносять багато пропозицій та підключають до цього органи місцевої влади.

Георге Флутур – голова Сучавської повітової ради (Румунія)

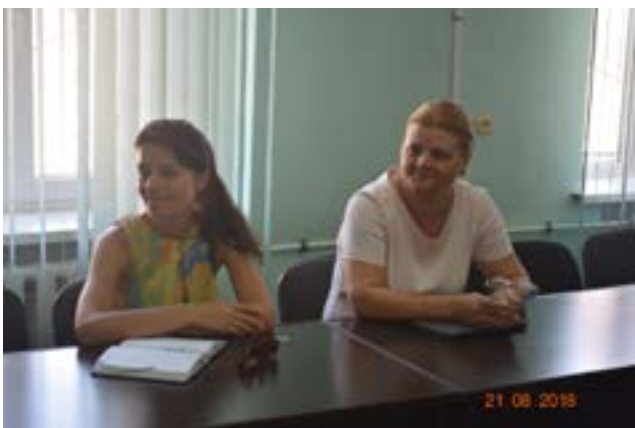
Голова Сучавської повітової ради зупинився на тому, що Румунія пройшла деякі етапи до того, як вступити до Європейського Союзу. Багато пунктів були обов'язковими – це проведення децентралізації владних повноважень, прозорість та публічність використання державних коштів, ефективна робота органів влади. Але тепер сучавська влада вбачає певні зміни, і люди це теж помічають. Як наголошує голова ради, децентралізація влади - це основа демократії. Але разом з тим, успішність проведення реформ залежать саме від органів центральної влади, яка повинна сформувати чіткість усіх державних процедур. Великою мірою процес децентралізації залежить від громад, які хочуть об'єднуватися. Тому варто вра-

ховувати їх соціальний статус та можливості.

В своєму виступі Георге Флутур зауважив, що понад двадцять років Сучавський повіт тісно співпрацює з Чернівецькою областю в різних галузях, і йому надзвичайно приємно спостерігати, що така співпраця розвивається. Існують певні домовленості з Чернівецькою обласною державною адміністрацією та Чернівецькою обласною радою - зустрічатися на пункті перетину кордону, аби співпрацювати по проектах, які вже є у планах. Також, посадовець акцентував увагу на діяльності ради та назвав головні напрямки її роботи – це розвиток інфраструктури, залучення коштів ЄС, збереження культурної спадщини, розвиток туризму, прозорість в процесі прийняття рішень та діяльності ради та ряд інших. Зокрема, розповів про інформаційні центри в селах, сайт «Історії успіхів», реалізовані проекти та конкурси проектів від повітової ради.

журналістами не оминати. Публічна посада зобов'язує посадову особу органу влади бути публічним. Не варто уникати ЗМІ, які інформують населення про діяльність влади чи конкретних діячів. Якщо посадовець не спілкується з журналістами, то винен в цьому тільки він. У разі якщо публічний діяч не погоджується на спілкування з медіа, то журналісти задля новини можуть подати видуману інформацію. Також він додав, що важливою проблемою є проблема села – зникнення ремісничих професій. Щоб цього не сталося потрібно, аби держава стимулювала селян. Потрібний ефективний пакет фінансування для румунського села. В цьому плані дуже важливо щоб селян навчити, як правильно користуватися європейськими грошима, як правильно розпоряджатися своїми землями, як реалізувати свої проекти та вирішувати місцеві проблеми. В даному випадку органам влади вкрай необхідно підтримувати ініціативи громад.

Участь громадян в управлінських справах є дуже важливим. Георге Флутур зупинився на важливості співпраці зі ЗМІ. Якщо ви публічна особа, то спілкування із

МИКОЛА ЯРМИСТИЙ -
 директор Чернівецького центру
 перепідготовки та підвищення
 кваліфікації, кандидат наук з дер-
 жавного управління

ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ ВІРНО СЛУЖИТИ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ДЕР- ЖАВІ ЗАКЛАДЕНІ В ОБІТНИЦІ ЩЕ 100 РОКІВ ТОМУ

100 років державної служби - це подія, яка в першу чергу потребує осмислення історичних подій та оцінки сучасного стану розвитку системи державної служби в Україні. Нагадаю, що з проголошенням Української держави, 29 квітня 1918 року, розпочався процес розбудови системи державної служби. 14 червня 1918 р. створено Державну канцелярію Української Держави.

Зокрема, забезпечення та проведення державної політики з питань державної служби здійснював департамент загальних справ Державної канцелярії. Напрямами його діяльності було: оформлення та оголошення наказів про призначення на посаду, ведення службово-посадових реєстрів, ведення формулярних списків державних службовців центральних і місцевих державних установ, ведення реєстру всіх державних органів з обов'язковим розписом компетенції та повноважень, затверджених у їх статутах (положеннях у сучасному трактуванні). На виконання рішення Малої Ради Міністрів для впорядкування штатної структури та уніфікації Гетьман П.Скоропадський 25 червня 1918 р. підписав за поданням Ради Міністрів Закон «Про нормальний розпис, утримання службовців в центральних урядових установах цивільних відомств». Усі державні службовці поділялись

на класи за посадою (7 класів) і пенсійним забезпеченням.

Документи того періоду цікаві тим, що 100 років тому, як до речі і сьогодні, важливими вимогами до державних службовців стали законність, вірність державній справі, патріотизм. Так, відповідно до закону від 24 липня 1918 р. «Про порядок призначення осіб на урядову службу» та Розпорядку №45 Державного секретаря внутрішніх справ ЗУНР «Вимоги до прийняття на державну службу», який вийшов в 1919 році (18 березня) обов'язковими умовами вступу на державну службу були: громадянство української республіки, володіння українською мовою в слові і письмі, бездоганна поведінка. Зміст бездоганної поведінки лаконічно викладений в обітниці - присязі - державного службовця (1918 році 30 травня): «Урочисто обіцяю вірно служити Державі Українській, визнавати її державну владу, виконувати її закони і всіма силами охороняти її інтереси і добробут». («Усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю, що буду вірно служити Українському народові, дотримуватися Конституції та законів України, втілювати їх у життя, поважати та охороняти права, свободи і законні інтереси людини і громадянина, честь держави, з гідністю нести високе звання державного службовця та

та сумлінно виконувати свої обов'язки».) Закон про громадянство Української Держави також містив статтю, яка вказувала на обов'язок державного службовця «дбати усіма силами про добро Української Держави, не жалкуючи для неї навіть свого життя».

При прийомі на державну службу велике значення мали професійні якості службовців. Так старші фахівці та фахівці у вищих та центральних органах державної влади Української Держави 1918 р., були тією аналітичною групою, яка розробляла законопроекти та внутрішньонормативні документи міністерств та відомств. Урядовці з особливих доручень теж мали високий статус, на них було покладено здійснення ревізійних та контролюючих функцій щодо територіальних підрозділів міністерств. Так само і канцелярські урядовці, які були найнижчою та найбільш численною ланкою в центральному апараті і виконували всю повсякденну роботу, повинні були володіти високими професійними якостями. Високопрофесійні кадри є основою системи державної служби. Пройде ще 100 років, а питання забезпечення органів влади кадрами високої кваліфікації, які будуть працювати в умовах нових суспільних викликів, буде і надалі актуальним.

Повертаючись з минулого до наших часів варто зауважити, що перед державними службовцями постають нові завдання, які пов'язані з формуванням нової управлінської системи, а саме - системи публічного управління. Нова модель публічного управління трактується науковцями як «нове суспільне управління», як «належне врядування», «глобальне врядування», «новий публічний менеджмент», або як «новий державний менеджмент».

Сучасна система управління державними справами у багатьох європейських державах характеризується процесом трансформації і переходу державного управління до моделі публічного управління. Сутність такої трансформації полягає в тому, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування змушені підвищувати свою управлінську ефективність шляхом перерозподілу влад-

них повноважень та застосовуючи нові форми і методи співпраці з інститутами місцевої демократії. Суспільні ініціативи щодо розгляду та вирішення певних проблем потребують консолідації управлінських зусиль не тільки зі сторони органів влади, але й зі сторони громадськості. В цілому публічне управління передбачає взаємодію державних органів влади, представників інститутів громадянського суспільства та різних соціальних груп у вирішенні суспільної проблеми.

Очевидно, що в умовах формування системи публічного управління до державних службовців висуваються нові професійно-кваліфікаційні вимоги, основою яких є комунікативна взаємодія. Службовці системи публічного управління відповідно до напрямів комунікативної взаємодії повинні:

- знати нормативно-правове забезпечення взаємодії органів влади та інститутів громадянського суспільства;
- знати форми, методи, принципи та механізми комунікативної взаємодії; регіональні та локальні моделі комунікативної взаємодії органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства;
- застосовувати засоби якісної взаємодії із ЗМІ, включаючи питання підготовки прес-релізів, повідомлень, промов, публічних виступів тощо;
- уміти планувати та організовувати публічні заходи; організовувати ділові зустрічі, наради, зібрання;
- володіти технологією та мистецтвом публічного виступу, володіти технікою мовлення, знати мовленнєвий етикет і вміло його використовувати;
- уміти організовувати процес спілкування та управляти ним, застосовуючи різні комунікативні прийоми;
- знати діловий етикет і вміти його використовувати;
- застосовувати форми і методи моніторингу, аналізу, готувати інформаційні та аналітичні матеріали; розробляти нормативні документи, концептуальні та цільові програми;

– організовувати масові та публічні заходи у різних сферах діяльності відповідно до визначених стратегій, концепцій та програм;

– вирішувати питання кризових і конфліктних ситуацій, використовувати аргументи щодо зниження рівня напруги в процесі комунікації, запобігати конфліктним ситуаціям та вибирати найефективніші методи їх розв’язання.

Службовець системи публічного управління виступає як комунікатор суспільних ідей, співорганізатор формування та реалізації публічної політики на державному та ло-

кальному рівнях. Разом з тим, формування нової когорти службовців органів публічної влади передбачає не тільки високий рівень професійної компетентності службовців у вирішенні найбільш важливих проблем людей, але й дотримання принципів що були закладені в обітниці ще 100 років тому: вірно служити українському народові та українській державі.

Довідково:

Своїм корінням державна служба України сягає доби княжої Русі й набуває свого розвитку за козацьких часів Богдана Хмельницького, коли паралельно з військовою структурою була розвинута ієрархія цивільних посад.

Як окремих інститут національної держави державна служба в її нинішньому розумінні (зі статусом державних службовців, урегульованим законом, з уповноваженнями цих посадових осіб на здійснення функцій держави, а також отриманням ними заробітної плати з державного бюджету) з’явилася 1918 року – за Гетьманату Павла Скоропадського, часів спроб у ХХ столітті побудови на теренах наших земель незалежної Української Держави.

На відміну від уряду Української Народної Республіки доби Центральної Ради 1917-1918 років, а також і Директорії 1918-1919 років, гетьман Павло Скоропадський уважав одним з головних своїх завдань створення професійної державної служби й зосереджував на ньому значні зусилля.

Саме з метою побудови державного апарату за часів Гетьманату в доповнення до основного закону, що отримав назву Законів про

тимчасовий державний устрій, від 29 квітня 1918 року було прийнято та значною мірою впроваджено цілу низку системних законів, які вперше в історії України на законодавчому рівні закріпили основу інституту державної служби.

Чільне місце тут посідає *Закон про урочисту обітницю урядовців і суддів та присягу військових на вірність Українській Державі від 30 травня 1918 року*. Таким чином було закладено один з головних механізмів, що став невід’ємним атрибутом вступу на державну службу – складання присяги: *«Урочисто обіцяю вірно служити державі українській, визнавати державну владу, виконувати її закони і всіма силами охороняти інтереси і добробут»*.

З метою консолідації та розвитку історичної свідомості Українського народу, збереження національної пам’яті та належного відзначення і вшанування пам’ятних дат і ювілеїв постановою Верховної Ради України від 8 лютого 2018 року № 2287-VIII «Про відзначення пам’ятних дат і ювілеїв у 2018 році» встановлено порядок з іншими пам’ятними датами і ювілеями *урочисто відзначити на державному рівні 30 травня 2018 року 100 років з дня формування української державної служби – ухвалення закону про урочисту обітницю урядовців і суддів та присягу військових на вірність Українській Державі*.

ВІКТОРІЯ ВАСИЛЬЧУК - начальник Головного територіального управління юстиції у Чернівецькій області

ПРОЕКТ «Я МАЮ ПРАВО!» ПІДВИЩУЄ ПРАВОВУ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ

«БВ»: *Яка основана мета проекту «Я маю право!»*

ВО: «Я Маю право!» – це просвітницький проект. Основна мета – інформувати громадян про їх права. Міністерство юстиції України покликане запроваджувати реформи, аби громадянам надавались якісні послуги, для того щоб вони були обізнаними у своїх правах. Проект має тематичні підрубрики: розрахований на різні категорії населення. Міністерство юстиції постійно розширює напрямки роботи в рамках яких реалізується проект «Я маю право!», а саме виконання рішення суду, сплата аліментів, як протидіяти домашньому насильству, вимагання хабара при навчанні, як оформити договір оренди землі, як діяти у разі обшуку підприємства та інші розділи.

Найближчим часом будуть запуснені нові рубрики у рамках «Я маю право!», які будуть охоплювати нове коло питань над якими ще ніхто не працював. В рамках проекту проводиться інформування населення - друкуються буклети з інформацією, де розписано чим корисний даний проект і куди населення може звернутися якщо виникають запитання. Працівники територіальних управлінь юстиції проводять вуличне інформування, на підприємствах, установах, організаціях, навчальних закладах. Також інформація розповсюджується серед дітей у садочках, таборах, їм розповідають про проект, інформують по деяких ключових пи-

таннях. Головна мета - поінформувати, а потім вже в режимі питання-відповіді спілкуватися.

«БВ»: *Скільки часу діє проект «Я маю право!»?*

ВО: Проект діє два роки. Це один із перших проектів, які вдалось запустити Міністерству юстиції України.

«БВ»: *Що протягом цього періоду вдалося вже зробити?*

ВО: Нещодавно в рамках даного проекту працівники відділу правової роботи та правової освіти проводили опитування та анкетування буковинців з приводу того що вони знають про свої права, які питання їх цікавлять. Ця ініціатива настільки сподобалась Міністерству юстиції, що таку ідею будуть запроваджувати в інших областях України. Наші працівники не лише йдуть спілкуватися з людьми на правову тематику, вони йдуть з конкретною проблемою, яку хотіли б донести до громадян. Розповсюджуємо інформацію серед студентів - мета захисти їх від хабара під час іспитів, якщо виникають додаткові питання, то ми теж відповідаємо на них. Проект також допомагає реалізувати рішення суду, на цю тему є теж окрема рубрика.

«БВ»: *Куди звертатися буковинцям якщо в них виникають певні правові питання?*

ВО: Залежить від того з якою саме проблемою. У Чернівцях зараз діють Центри безоплатної вторинної допомоги, де населенню безкоштовно надається консультація з правових питань.

Тобто працівники не чекають коли люди придуть з проблемами, а вони йдуть до них, аби цих проблем не виникло. У нас є мобільні точки доступу. Ми працюємо не тільки у Чернівцях, але й їздимо по районах, активно інформуємо громадян через ЗМІ, соцмережі. Міністерство юстиції України також запустило доступні для населення інформаційні ролики.

«БВ»: *Яким чином задіяні права дітей у проекті?*

ВО: В рамках проекту створюються нові ідеї, але проекти, які вже існують продовжують функціонувати та вдосконалюватися. Мін'юст також впроваджує інформаційну кампанію #СтопНасильство в рамках проекту «Я маю право!». Ми інформуємо дітей Буковини про їх права, як громадян нашої держави. Розповідаємо про проект найменшим дітям в ігровій формі, що вони мають право: на освіту, на ім'я, на сім'ю. Це початок роботи, який потім продовжуємо зі старшими дітьми, це порядок, який не має порушуватися, щоб діти не тільки знали, які їхні права, але й могли захищати їх.

Зараз у рамках проекту «Я маю право!» запущений законопроект #Чужих дітей не буває, де реалізовується допомога дітям. Тепер в дію запровадили нові порядки, до прикладу, офіційно боржник не працює, стягувати аліменти не має звідки, проте зараз у державних виконавців є можливість накладати тимчасові заборони на неплатників аліментів – не можливість виїзду за кордон, заборона керувати транспортним засобом, полювання, і це їх стимулює до виплати коштів. Ці проекти спрямовані на те щоб механізми, які вже є в державі насправді стали дієвими. Основна мета «Я маю право!» - це не тільки розповідати, які населення має права, але й розказувати куди піти до кого звернутися, які документи взяти з собою, тобто роз'яснюємо певний алгоритм дій. В інформаційних буклетах є телефони гарячих ліній куди можна звернутися з будь-яких питань, які виникають в тій чи іншій сфері.

«БВ»: *Якщо людина звернулася з певною проблемою і справа доходить до суду, чи є підтримка зі сторони держави, і як її отримати?*

ВО: Якщо особа має право на надання

безоплатної правової допомоги, то безумовно вона отримує адвоката, який захищає її права у суді. Центр надання безоплатної правової допомоги надає консультацію. Проте існують певні виключення, що не всім громадянам надається безкоштовна допомога, а лише тим категоріям населення, які мають на це право: учасникам АТО, малозабезпеченим. Бюро безоплатної правової допомоги укладає договір з адвокатом, і він представляє інтереси громадян у суді. Оплачує роботу адвоката – держава. Тобто таким чином бюро виплатної правової допомоги виступає посередником між адвокатом та людьми, які потребують допомоги в суді.

«БВ»: *Чи є негативні сторони у проекті «Я маю право!»?*

ВО: У самому проекті певно мені важко знайти негатив, як і в самій ідеї теж. Мабуть, складно охопити всю аудиторію, яку хотілося б. І питання в тому, що люди байдуже і халатно ставляться до своїх прав. Це не мінус проекту, а проблема яку вирішує Мін'юст.

«БВ»: *Яким чином надається інформація про проект людям з обмеженими можливостями?*

ВО: Коли проводимо заходи для людей, які мають вади слуху, залучаємо сурдоперекладача. А для незрячих буковинців є підготовлені центрами безоплатної правової допомоги буклети шрифтом Брайля. Намагаємося охопити якомога більшу аудиторію.

«БВ»: *Який останній захід проводився в рамках проекту?*

ВО: Щодня проводяться інформаційні заходи. Наші працівники їздять по селах(селищах), районах, де є мобільні точки доступу, і консультують людей. Найближчим часом планується запуск нових проектів, які будуть зосереджені на сфері життя людей. Проект «Я маю право!» не стоїть на місці, спільно з Міністерством юстиції розширюємо тематичну сферу.

«БВ»: *Чому кожен має знати про свої права?*

ВО: Я вважаю, і сподіваюся, що це не прозвучить заявлено, але ми ж розбудовуємо нашу державу, і хотіли б кращого майбутнього для неї, і лише той громадянин, який знає свої

права може почуватися впевнено і спокійно реалізовувати їх. Дуже часто не знання про права породжує злість, агресію, невдоволеність, які походять з невпевненості. Знання власних прав - це запорука успішного майбутнього для людини. Міністерство юстиції України робить велику соціальну функцію, щоб населенню було краще жити.

ЗНАЮ! ДІЮ! ЗАХИЩАЮ!

ЛЮДМИЛА ТРОЦЬОК -
начальник управління обслуговування громадян ГУ Пенсійного Фонду України в Чернівецькій області

ОБСЛУГОВУВАННЮ ГРОМАДЯН В ГОЛОВНОМУ УПРАВЛІННІ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ ПРИДІЛЯЄТЬСЯ ВЕЛИКА УВАГА

«БВ»: Яким є рівень обслуговування громадян у Головному управлінні Пенсійного Фонду України Чернівецької області?

ЛТ: Обслуговуванню громадян в Головному управлінні Пенсійного Фонду України Чернівецькій області приділяється дуже велика увага, воно завжди на контролі працівників управління. Звичайно, що у роботі з громадянами дотримуємося чинного законодавства. Велика увага зосереджена також на стаціонарних та віддалених послугах, аби буковинці мали можливість дистанційно отримати інформацію. Управлінням запро-

ваджено SMS- сповіщення, яке користується популярністю серед населення. Воно працює таким чином, що повідомлення надсилаються від Головного управління Пенсійного фонду України усім людям, які надали згоду на це. У даних SMS міститься інформація про призначення, розмір пенсії, дату виплати, результати перерахунку пенсії. Крім того, ця інформація є корисною не тільки для пенсіонерів, але і для застрахованих осіб, бо підключивши цю послугу застрахована особа щомісяця буде отримувати повідомлення про стан особистого страхового стажу, чи сплачено за особу страхові

внески і в якому розмірі. Це лише один із напрямків обслуговування. Ще є стаціонарне обслуговування, яке здійснюється у сервісних центрах області. У області їх нараховується 14. З них три сервісних пункти функціонують у Чернівцях - вул. І.Підкови 2, вул. Руська 253, та вул. Головна 119. У зазначених пунктах можна отримати спектр послуг. Окрім того, дистанційне обслуговування здійснюється і за допомогою відеозв'язку, людина перебуваючи вдома може отримати консультацію. Вся інформація про дистанційне обслуговування міститься на сайті ГУ Пенсійного фонду України в Чернівецькій області.

Новий сервіс – електронне пенсійне посвідчення, теж є наразі актуальним. Можливість виготовити пенсійне посвідчення мають право одержувачі пенсії, які отримують пенсію через Державний ощадний банк України. З внутрішньо переміщеними особам така робота триває декілька років. Щоб замовити пенсійне електронне пенсійне посвідчення варто звернутися до сервісного центру надати паспорт громадянина України, ідентифікаційний номер, фото і замовити цю послугу. Дане посвідчення дуже зручне в користуванні, воно служить як банківська картка і як пенсійне посвідчення. Воно модернізоване, містить підпис власника, з часом планується ще більше його вдосконалення. На мою думку, це колосальний крок вперед, який треба використовувати та впроваджувати.

«БВ»: *З якими проблемами переважно звертаються буковинці до управління обслуговування громадян ГУ Пенсійного Фонду України в Чернівецькій області?*

ЛТ: Питання різноманітні, велика частина звертається, аби отримати довідки про розмір пенсії. Переважно такі довідки вимагають в органах праці соціального захисту. У нас налагоджена із соціальним захистом співпраця без участі людини, у форматі запит-відповідь. Тому звертатися особисто в управління не має потреби, щоб отримати цю довідку. Не варто витратити свій час, бо коли прийде багато людей, то зрозуміло, що не всі її отримують вчасно. Крім того, при оформленні

субсидії налагоджено також електронний обмін між Пенсійним Фондом та управлінням соціального захисту. Також в управлінні обслуговування громадян ГУ Пенсійного Фонду України в Чернівецькій області можна отримати довідку з QR-кодом. Зареєструвавшись на веб-порталі Пенсійного Фонду за допомогою електронного цифрового підпису людина перебуваючи вдома може роздрукувати цю довідку, вона не потребує ані підпису, ані печатки. Код, який розміщений на довідці дає можливість перевірити достовірність даного документу.

«БВ»: *Чи активно громадяни користуються цими сервісами?*

ЛТ: Якщо стосовно довідок з QR-кодом, то нам не відома статистика. Що стосується SMS-інформування, то цю функцію можна підключити самостійно за допомогою електронного цифрового підпису, або ж зателефонувавши до працівника сервісного центру. Цією функцією користуються вже тисячі людей.

«БВ»: *Ви навчаєте людей користуватися онлайн-сервісами?*

ЛТ: Звісно, окремих семінарів чи навчань немає, однак звернувшись до сервісного центру працівник допоможе та підкаже покрокову інструкцію.

«БВ»: *Як інформуються люди з обмеженими можливостями?*

ЛТ: За адресою Героїв Майдану 75 у Чернівцях створенні інклюзивні пункти, де є спеціально обладнанні вбиральні, пандуси, є вказівники, книжки шрифтом Брайля, тобто інклюзивні умови забезпеченні. Такі умови існують і в районах області. Існує послуга, якщо людина маломобільна працівники виїдуть додому і нададуть консультацію.

«БВ»: *Чи ефективною є пенсійна реформа?*

ЛТ: Реформа багато чого змінила. Позитивні зрушення відбулися в обчисленні розміру пенсій, підходу щодо важливості наявності страхового стажу. Молодим людям особливу увагу варто звертати на страховий стаж, бо не маючи щомісячної сплати внесків за свою роботу не можливо буде розраховувати на виплату пенсії. З кожним роком страховий стаж

буде зростати і вже через 10 років він буде складати 35 років. Отже, легальна зайнятість, своєчасний контроль і слідкування за своїм страховим стажем - це те, що необхідно кожному зараз, і це те, що потребує уваги. Що стосується змін в обслуговуванні громадян - створено окреме управління обслуговування громадян, почалась активна робота щодо віддалених робочих місць. Звичайно, пенсійна реформа дала поштовх щодо обслуговування населення і навіть результати обслуговування змінюються в хорошому напрямку.

«БВ»: *Чи є негативні сторони у роботі управління обслуговування громадян ГУ ПФУ в Чернівецькій області?*

ЛТ: Не можу сказати, що я вбачаю в роботі Пенсійного Фонду, чи у пенсійній реформі щось негативне. Якщо є можливість отримати консультацію, або ж довідку якомога ближче до місця свого проживання і швидше і при цьому використовувати різні методи їх отримання - відеозв'язок, веб-портал чи консультацію працівника сервісного центру, або ж зателефонувавши на «гарячу лінію» Пенсійного Фонду, то я вважаю, що це позитив.

Головною роботою Пенсійного Фонду є активно залучити людей до нових сервісів. Можливостей отримати якісну консультацію

від Головного управління Пенсійного Фонду є багато. Можливо варто й молодим людям допомогти своїм родичам їх освоїти, а старшому поколінню - не боятися електронних сервісів. В управлінні обслуговування громадян ГУ ПФУ в Чернівецькій області усім працівникам поставлено завдання у популяризації нових сервісів.

ВАЛЕРІЙ КРАСНЯН - керівник Центру допомоги учасникам АТО, радник губернатора з питань АТО, а також їх родин

ВАЛЕРІЙ КРАСНЯН: ДЛЯ БІЙЦІВ АТО ГОЛОВНИМИ ЦІННОСТЯМИ Є – ПРАВДА, ЗАКОН, ЧЕСТЬ

Координаційний центр при Чернівецькій обласній держадміністрації. Надають консультативну допомогу з широкого кола питань (медичні, освітні, юридичні питання, а також питання із земельного забезпечення, соцзабезпечення, психологічної реабілітації та професійної адаптації). Працюють як з військовими, так і з їхніми родинами. У разі виникнення складних питань, не обмежуються лише консультаціями, а й сприяють вирішенню проблем.

«БВ»: Розкажіть про допомогу бійцям АТО, а також їх сім'ям. Як держава допомагає їм?

ВК: Бійцям АТО та їх сім'ям держава надає певну допомогу. Наразі є п'ять напрямків допомоги учасникам антитерористичної операції, а саме: оформлення пільг, реабілітації після поранень та демобілізації, виділення земельних ділянок, працевлаштування, отримання матеріальної допомоги, забезпечення житлом, медико-санітарна допомога тощо. Кожна з перерахованих напрямків допомагає повернути хлопців до життя у цивілізований світ, перелаштовує їх на життя, де не має війни.

«БВ»: Хто може скористатися медико-санітарною допомогою? Що варто врахувати при її отриманні та, які документи потрібні?

ВК: Коли учасники АТО повертаються зі Сходу вони звертаються у військовий комісаріат, їх відправляють в Департамент соціального захисту населення в Чернівцях, де хлопці стають на облік, і в подальшому з ними починають працювати державні органи. Вони мають принести відповідні довідки, де вказано з якою проблемою звертається особа. Департамент соціального захисту вирішує в який із

дев'яти санаторіїв, з якими підписані договори, відправляти учасників бойових дій.

«БВ»: Чи складає проблем отримати медико-санітарну допомогу?

ВК: Проблеми з отриманням такої допомоги існують, загалом як і з іншими напрямками допомоги. Часто однією з проблем з якою стикаються – є байдужість лікарів, часто нерозуміння, не бажання допомогти таким людям. І вже тоді таке питання вирішується на рівні Департаменту охорони здоров'я області.

«БВ»: На яку допомогу можуть розраховувати сім'ї загиблих бійців?

ВК: Родичі загиблих бійців АТО отримують певну матеріальну допомогу. Діти загиблих безкоштовно навчаються та відвідують дошкільні навчальні заклади. Також раз в рік сім'ям надається грошова допомога на покращення житлових умов.

«БВ»: На Вашу думку, чи є достатньою сума матеріальної допомоги для сімей загиблих учасників антитерористичної операції?

ВК: На жаль, ця сума дуже мала. Вона починається від 1 500 грн. до 10 000 грн., як для разової допомоги на рік, це не велика допомога. Звісно, враховуються окремо ще пільги,

для разової допомоги на рік, це не велика допомога. Звісно, враховуються окремо ще пільги, які використовуються на комунальні послуги, а для мешканців, які проживають у селах допомога – це скраплений газ в балонах і дрова. На жаль, таку допомогу теж дуже важко отримати, бо знову все впирається у певних людей, які за це відповідальні, а вони не завжди йдуть на зустріч.

«БВ»: *Як учасникам бойових дій отримати земельну ділянку? Чи є з цим проблеми на Буковині?*

ВК: З цим дуже сумно. Близько 2, 5 років ми займаємося цим питанням, якщо говорити правдиво, то з цим певно найскладніше. Але можна і похвастатися, що Чернівецька область на першому місці серед інших регіонів за наданням допомоги учасникам АТО. Але повертаючись до теми земельних ділянок, то 65-67% осіб отримали землі, хотілося б звісно 100%, але багато хлопців не отримали ділянку навіть під будівництво, не кажучи вже про землі, які виділяються для садівництва. І близько 35 % осіб, які не отримали взагалі земельних ділянок.

«БВ»: *Чи допомагають бійцям на передовій? Порівняно з іншими роками чи не знизився волонтерський дух?*

ВК: На сьогоднішній день волонтерський дух людей трішки знизився. Дехто зневірився, інші не довіряють волонтерам, адже були прикрі випадки. Наразі є багато волонтерів у Чернівецькій області, які допомагають бійцям та важкопораненим хлопцям, які повернулися з передової.

«БВ»: *Чого не вистачає хлопцям, які перебувають на Сході нашої країни?*

ВК: На фронті всього вистачає з продуктів та з речей. Чого справді не вистачає, так це поваги від громади. Для хлопців хорошою реабілітацією буде те, коли згідно законодавства все буде працювати. Коли вони будуть відчувати себе потрібними для суспільства, аби не було нарікань, що все що вони роблять - дарма. Зараз у бійців, які повернулися до цивілізації змінилося бачення світу, цінності. Тепер головними цінностями є – правда, закон, честь.

На жаль, у наших реаліях цього нема, і хлопці, які повернулися звісно впадають у депресію, це призводить до таких наслідків як алкоголь, наркотики, розлучення. Для таких хлопців все стало чорне і біле, різнокольорового вже немає.

І тут вони стикаються з незнанням інших людей їх прав, з чиновниками, які часто не йдуть їм на зустріч. До прикладу, учасникам бойових дій Швейцарії, Німеччини, Афганістану надаються соціальні пакети, в реальності держава піклується про них. Не треба нічого і доказувати бо зрозуміло, що у нашій країні все навпаки.

«БВ»: *На які зміни у нашій країні очікувати, і чи вони будуть?*

ВК: Я думаю, що у майбутньому все переміниться, і буде краще жити. Українська армія стала в рази потужнішою, якщо порівнювати її з минулими роками. Наша нація дуже терпелива і вчиться на своїх помилках.

Зараз український дух дещо послаб - деякі втомилися, деякі отримали, що хотіли. На мою думку, починаючи з 1991 року можна було побудувати хорошу, сильну та дійсно незалежну державу, і я та інші не брали б зброю та не йшли воювати. Якщо ми хочемо побудувати правову державу, то давайте це зробимо.

Українці самі не знають чого вони хочуть, чи бути самостійною та вільною державою чи бути під владою Росії чи бути європейською країною. Якою б не була влада, а за 25 років від Незалежності України ніколи не було таких змін, як тепер. Звісно, їх мало видно, але з часом все покращиться.

«БВ»: *Яка зараз ситуація на передовій? Яку роль у цій війні відіграють добровольці?*

ВК: Наші бойовики стоять не великими підрозділами від Луганська до Широкіного. Велику роль у цій війні відіграли добровольці. Ці хлопці без коштів без соціального пакету виконують свій громадський обов'язок. У порівнянні з армією, яка не має патріотичного виховання, добровольці доказали ворогу, що будуть відстоювати свої землі. Законопроект про добровільну армію, який підтримали у 2014 році дав свої результат, і головним моментом є те, що нікого змушувати йти на війну не треба.

Добровольці - це більшість тих, хто знову й знову повертається на передову. Деякі кажуть, що вбивство, кров - це для них наркотик. Я спростовую таку думку, бо вони в дійсності розуміють, що в один момент це для них може закінчитися, назавжди. І вони йдуть на Схід мотивовані тим, що не хочуть віддавати свої землі, і саме усвідомлення цього пояснює їх бажання повертатися до війни.

Довідково:

Антитерористична операція, АТО (англ. Antiterrorist operation) — система заходів, спрямованих на попередження, запобігання та припинення злочинних діянь, здійснюваних з терористичною метою, звільнення заручників, знешкодження терористів, мінімізацію наслідків терористичного акту чи іншого злочину, здійснюваного з терористичною метою.

Активну участь в міжнародних антитерористичних операціях, як на суші, так і на морі, бере Україна.

Для організації і проведення антитерористичних операцій та координації діяльності суб'єктів, які ведуть боротьбу з тероризмом чи залучаються до антитерористичних операцій, згідно з Указом Президента України 11 грудня 1998 року створено Антитерористичний центр при Службі безпеки України.

АТО 2014-2018 — Антитерористична операція на сході України

Адміністративно-територіальна одиниця — частина території країни, що має місцеву адміністрацію — управління.

20 лютого 2018 р. Президент України підписав хвалений текст Закону «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях». І нарешті фінальний текст став доступним, хоча вже після підготовки його до другого читання у Верховній Раді України пройшло два місяці та місяць після голосування по ньому в цілому.

Дійсно, у тексті Закону вже прямо говорить про те, що на території України має місце збройна агресія Російської Федерації. При цьому конкретна дата щодо початку агресії не вказується, а лише робиться посилання на Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (прим. – цим Законом встановлена дата початку тимчасової окупації 20.02.2014 р.).

ВІДБУЛОСЬ ГРОМАДСЬКЕ ОБГОВОРЕННЯ З ПРИВОДУ ОБ'ЄДНАННЯ В СОКИРЯНСЬКОМУ РАЙОНІ

В селі Ломачинці Сокирянського району 1 липня відбулось громадське обговорення з приводу можливостей, котрі надає децентралізація, та особливостей формування Новодністровської об'єднаної громади. Рішення про створення останньої були прийняті ще в 2016 році відповідними місцевими радами, але вибори для формування органів управління громадою не призначалися. Однак, така можливість з'явилась після прийняття Закону №6466 навесні цього року.

Зал, де відбувалось обговорення, був заповнений в цент, а декілька десятків людей слухали виступаючих на вулиці. Проте це було малорезультативно, бо попри намагання запрошених фахівців та представників обласної влади, конструктивної розмови не вийшло. Якщо щодо першого питання про головуючого зборів вдалось дійти згоди, то вже на наступних суто технічних питаннях про секретаря і лічильну комісію розпочалися викрики та перегукування між місцевими жителями. Враховуючи те, що всіх бажаючих взяти участь в обговоренні зала не вмещувала, дійство далі перемістили під відкрите небо на галявині поруч. Один із ініціативних членів громади буквально розділив мешканців на два табори – прихильників і противників утворення Новодністровської ОТГ.

Був і незначний період виваженої та конструктивної розмови. Спочатку виступив перед зібранням Василь Гостюк, заступник голови Чернівецької ОДА, а далі відповідав на питання Іван Лукеря, координатор Центрального офісу реформ при Мінрегіоні. Він надав відповідь на кілька питань, а далі знову розпочалися викрики, намагання окремими

жителями вирвати мікрофон, тому в розмову втрутилися представники поліції. Людям так і не дали змогу почути і запрошених фахівців з Києва, і з Чернівецького Центру розвитку місцевого самоврядування, і регіонального відділення Асоціації міст України. Опісля нетривалих розмов збори були закриті. Прихильники об'єднання з Новодністровськом зібрались у сільській раді, противники повернулись до актового залу. Тут вже панувала майже однастайність. Спочатку виступала сільський голова села Ожеве, далі – голова Сокирянської районної ради Василь Козак. Щоправда думки про долю об'єднання в Сокирянському районі в них різнилися – сільський голова розповідала про переваги формування невеликої Василівської ОТГ, а районний керівник про єдину «район-громаду».

Різні підходи до формату об'єднаних громад - це справа нормальна, в кожній конкретній ситуації є свої переваги і недоліки.

Інша річ - це різноманітні маніпулювання, котрі, на жаль, багатьма присутніми сприймалися як правда. Фахівці Чернівецького ЦРМС та інших установ раніше вже говорили про те, що статус села у випадку формування ОТГ з містом не змінюється. Про це сказано у ч. 3 ст. 4 Закону №157 і означає, що добровільне об'єднання територіальних громад не призводить до зміни статусу населених пунктів як сільської, так і міської місцевості. Однак побоювання мешканців щодо зміни статусу населеного пункту поки що залишаються. Окрім цього, поширювалась також інформація про надвисокі податки та збори, котрі платитимуть у міській ОТГ жителі села, що також не відповідає дійсності.

Проте представників Новодністровської міської ради, які були спочатку присутні на обговоренні, слухати не бажали. Загалом же не всі жителі, котрі прийшли на обговорення, мали вже наперед визначену думку – за чи проти об'єднання. Були справді й такі, хто хотів послухати, задати питання фахівцям, представникам Новодністровська чи навколишніх сіл, нормально поспілкуватись одне з одним, але таку можливість у них забрали штучно сформованим «балаганом» та зіштовхуванням між собою односельчан.

ОЛЕКСІЙ ГРУШКО -

радник з регіонального розвитку Чернівецького Центру розвитку місцевого самоврядування, що створений за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та Мінрегіону

ДЕТАЛЬНО ПРО ПРОЕКТИ ДЕРЖАВНОГО ФОНДУ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАД ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Створення Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР) є однією з умов прискорення соціально-економічного розвитку регіонів України, переведення державних інструментів розвитку регіонів на нову основу, відхід від старої практики фінансування виключно будівництва всіх нових об'єктів, передусім бюджетної сфери, які домінували та домінують в переліках фінансування за кошти субвенції на соціально-економічний розвиток регіонів та державних цільових програм. Запуск ДФРР дозволив започаткувати в Україні фінансування проектів регіонального розвитку на конкурсній основі та відповідно до регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також почати рух в напрямку від проектів «проїдання» до проектів розвитку.

Обсяг коштів ДФРР щороку змінюється оскільки повинен складати не менше 1% прогнозного обсягу доходів загального фонду проекту Державного бюджету України на відповідний рік. Розподіл коштів між регіонами здійснюється за наступним принципом: 80% коштів кожен регіон отримує відповідно до чисельності населення та 20% коштів - відповідно до показника валового внутрішнього продукту території на 1 особу (для територій, де цей показник менший 75% середнього показника по Україні – до них відноситься й Чернівецька область). Таким

чином, наша область у 2018 році повинна отримати з ДФРР на проекти 167,5 млн грн.

10% з цієї суми повинно бути спрямоване на розвиток спортивної інфраструктури, 10% - на розвиток енергозбереження навчальних та медичних закладів. На решту проектів залишається 80%. Крім того, в обсяг щорічного фінансування входять й видатки на так звані перехідні проекти – адже термін реалізації проектних заходів може становити два, а то й три роки, відповідно, проекти, реалізація яких розпочалася у 2016-2017 рр., має бути завершена. Такі проекти цього року забрали на себе 64,3 млн грн.

Проекти до фінансування відбираються на основі п'яти критеріїв: територія охоплення вирішення проблеми (найвищий бал отримують проекти, які стосуються всієї області або громади – проекти ОТГ оцінюються окремо), ступінь впливу проекту на вирішення проблеми описаної в проекті, інноваційність проекту (оцінюється не лише новітність технологій, що застосовується, а й підходів до вирішення проблеми), рівень співфінансування проекту (мінімально має бути забезпечено 10%) та соціально-економічна спрямованість проекту (найвищий бал мають не соціально-орієнтовані, а проекти направлені на розвиток економіки). Зрозуміло, що проектні заявки також повинні відповідати всім умовам чинного, в т.ч. бюджетного, законодав-

ства та містити повний комплект супровідних документів (ПКД для будівельних проектів або комерційні пропозиції по закупівлі обладнання, експертизи, погодження, витяги, копії рішень та ін.). Проекти оцінюються членами регіональної комісії при ОДА, яка складається не лише з представників органів державної влади, але й незалежних експертів.

Конкурс проектів ДФРР Чернівецької області на 2018 рік було оголошено восени минулого року та у березні 2018 регіональна комісія розглянула результати оцінки проектних заявок та загальний рейтинг проектів, відповідно до якого й розподіляється фінансування. Слід зазначити, що кожна заявка оцінювалася п'ятьма різними експертами, а в рейтинг йшов середній сумарний бал, що мінімізує суб'єктивність підходу до відбору проектів. Після перевірки комплектності документів до оцінювання було допущено 56 проектів, найкращим з яких виявився проект Новодністровської міської ради з будівництва мереж водопостачання, водовідведення та зливових стоків індустріального парку м. Новодністровськ; у топ-10 рейтингу також попали сім проектів, поданих від об'єднаних територіальних громад або таких, що реалізуються на їхній території.

В остаточний перелік проектів, поданих Чернівецькою ОДА на розгляд Міжвідомчої конкурсної комісії при Мінрегіоні, увійшло 30 тих, що пропонуються до реалізації у 2018-2020 рр., та дев'ять з попередніх років, в т.ч. 13 проектів ОТГ або таких, що реалізуються на їхній території.

Проте до переліку інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися у 2018 році за рахунок коштів ДФРР, у тому числі тих, що фінансуються з метою погашення кредиторської заборгованості, зареєстрованої органами Державної казначейської служби станом на 1 січня 2018 року, затвердженого розпорядженням Кабміну від 23.05.2018 №372-р, потрапили лише 22 проекти від Чернівецької області –

на загальну суму 129,538 млн грн, в т.ч. 96,181 млн грн із загального фонду та 33,356 млн грн зі спеціального, включаючи 230,23 тис. грн. за рахунок залишку коштів спеціального фонду станом на 1 січня 2018 р. Розпорядником 106,683 млн грн визначено Управління капітального будівництва Чернівецької ОДА, решта коштів призначені для реалізації проектів управлінням освіти Глибоцької РДА (9,990 млн грн), Новодністровською (640,859 тис. грн), Сторожинецькою (4,073 млн грн) та Хотинською міськими радами (8,151 млн грн).

Які ж проекти об'єднаних територіальних громад (або такі, що реалізуються на їхній території) були підтримані? Таких виявилось вісім.

У с. **Банилів-Підгірний Сторожинецької ОТГ** продовжиться реалізація проекту важливого не лише для громади, а й всієї області - реконструкція туристичної мультифункціональної бази «Перлина Гір». Проект є перехідним та 2018-й буде його другим роком реалізації. Реконструкція комплексу протягом трьох років передбачає проведення будівельно-монтажних робіт чотирьох корпусів, зведення приміщення спортивного залу, влаштування модульної теплогенеруючої топкової, добудову перехідної галереї до столового залу їдальні, прокладання внутрішніх інженерних мереж, проведення внутрішніх та зовнішніх оздоблювальних робіт, влаштування зовнішніх інженерних мереж, благоустрій території та придбання устаткування. Бюджет другого року проекту становить 16,174 млн грн, в т.ч. 14,557 млн грн - загальний фонд ДФРР та 1,617 млн грн – співфінансування з обласного бюджету. Залишок робіт третього року становить 8,038 млн грн.

Необхідність реалізації даного проекту виникла, коли рішенням IV сесії VII скликання Чернівецької обласної ради від 15.03.2016 №38-4/16. «Про реорганізацію комунального обласного позашкільного оздоровчого закладу «Перлина гір»» база була приєднана до обласного центру туризму, краєзнавства та екскурсій, основними напрямами роботи якого є організація гурткової роботи зі спортивно-туристського, краєзнавчого, екскурсійного, національно-

-патріотичного, військово-патріотичного та науково-дослідницького напрямів; проведення обласних та всеукраїнських експедицій, конкурсів, змагань. Зокрема, центр щороку проводить обласний форум «Моя Батьківщина - Україна», Чемпіонати області зі спортивного орієнтування «Парки Буковини», «Підсніжник», Чемпіонати області з пішохідного, водного, велосипедного туризму, організовує тимчасовий туристсько-краєзнавчий наметовий табір «Мандрівник Буковини» тощо. Центр співпрацює з обласною федерацією спортивного туризму, в його гуртках щороку займається понад 700 буковинських учнів, однак центр (як і область в цілому) не мали жодної дитячої туристичної бази за межами міста. Відповідно, після здійснення реконструкції приміщення та територію бази «Перлина гір» можна використовувати як відпочинкову, спортивно-туристичну, еколого-просвітницьку базу для учнів Чернівецької області; як базу для проведення обласних та загальноукраїнських заходів і заходів транскордонного характеру, екологічних конкурсів та фестивалів тощо. Тим більше що база розташована в мальовничому передгір'ї Карпат: з однієї сторони протікає Малий Серет, з іншої сторони розташовані вершини Буковинських Карпат: на заході – Лишечини (878) і Велика Кічера (857), на південному заході – Перехрест (1013), Велика і Мала Мачерки (1027 і 875); Галечкі-Великі (1012) та Букова (1080), на півдні – Рагідна (1028) та Палтин (1097), на південному сході – Волховни (817); усі ці вершини є легкодоступними для підйому, а з них вершин відкривається незабутня панорама Буковинських Карпат. Модернізація бази дасть змогу розвивати та популяризувати серед учнівської молоді військово-прикладні види спорту (спортивний туризм та спортивне орієнтування) та поєднати навчально-виховний процес у гуртках пішохідного, велосипедного, лижного туризму, скелелазіння, історичного, екологічного, географічного краєзнавства з повноцінним оздоровленням дітей та пізнанням природного та історико-культурного потенціалу нашого краю.

У селі Рідківці Магальської ОТГ у 2018 році буде завершено будівництво загальноосвітньої

школи I—III ступеня потужністю на 650 учнівський місць. Для цього з ДФРР виділено 14,652 млн грн (загальний фонд), ще 1,628 млн грн забезпечується фінансуванням з місцевого бюджету. На даний момент в старих будівлях рідківської загальноосвітньої школи навчається більше 500 учнів. Школа розміщена в трьох навчальних корпусах (два збудовані у 19 столітті, ще один – в 1954 році), які розташовані в різних місцях; окремо знаходяться їдальня, майстерня та спортивна зала. Із-за аварійності частини приміщень та ураженості їх грибок не вистачає навчальних класів та кабінетів, гостро стоїть питання дотримання санітарно-гігієнічних норм, зокрема світлового та теплового режиму через недостатність природного освітлення та пічного опалення приміщень. При цьому громада, завдяки наближеності до м. Чернівці, є привабливим місцем для проживання та міграції населення. У 2018 році планується завершити зовнішні та внутрішні оздоблювальні роботи, збудувати автономні очисні споруди, системи водопостачання та каналізації та здійснити благоустрій території, після чого школа буде готова приймати учнів, а громада вирішить важливу для себе проблему.

В Усть-Путильській ОТГ УКБ Чернівецької ОДА планує продовжити будівництво загальноосвітньої школи I—III ступеня на 240 учнів по вул. Центральній центрального населеного пункту громади, яке розпочалося ще у 2008 році з розробки робочого проекту, який було затверджено в 2010 році. Наявна діюча Усть-Путильська ЗОШ розташована в трьох пристосованих корпусах, що не відповідають вимогам державних санітарних правил і норм. В школі навчаються понад 140 учнів громади. Відсутні спортивна зала, приміщення майстерні та харчоблоку знаходяться в аварійному стані, наявна корисна площа не дає можливості повноцінно перевести навчально-виховний процес на кабінетну систему навчання з базових дисциплін. Відповідно, будівництво нової школи було розпочато у 2012 році, для чого було виділено земельну ділянку на праві постійного користування загальною площею 10630м². За рахунок коштів регіонального розвитку було профінансовано

4 млн грн, за рахунок яких було залито фундамент. Однак після цього фінансування припинилось, відновившись у 2015-2016 рр., коли були зведені та перекриті другий та четвертий блоки. На даний момент для введення нової школи в експлуатацію необхідно 49,208 млн грн, в т.ч. 41,408 млн грн на будівельні роботи та 7,8 млн грн на придбання устаткування, меблів, інвентарю (на початок 2016 року для цього було необхідно 9,156 млн грн). З метою реалізації проекту у 2018 році буде виділено 4 млн грн з ДФРР (загальний фонд) та 445 тис. грн співфінансування з місцевого бюджету на будівництво 1 та 3 блоків та проведення зовнішньо-оздоблювальних робіт 2 і 4 блоків, а також здійснення внутрішньо-оздоблювальних робіт в них. У 2019 році передбачається завершити оздоблювальні роботи та збудувати автономні очисні споруди та систему водопостачання, а у 2020-му – побудувати систему каналізації, здійснити благоустрій території, придбати інвентар та устаткування та ввести нову школу в експлуатацію.

У м. Сторожинець протягом 2018 року заплановано будівництво та введення в експлуатацію спортзалу та навчально-виховного комплексу по вул. Б. Хмельницького, 112Б. Вартість проекту становить 5,820 млн грн, в т.ч. 4,074 млн грн з ДФРР (2,074 млн - загальний фонд, 2,0 млн — спеціальний фонд); місцевий бюджет забезпечує співфінансування у розмірі 1,746 млн грн. На території міста Сторожинець діють три дошкільні навчальні заклади, в яких станом на листопад 2017 року виховувалося майже 700 дітей. Проте багато років поспіль існує черга на відвідування ДНЗ, розмір якої коливається в межах 240-250 дітей. Крім цього, групи в садочках переповнені, що робить важчим процес навчання та виховання. У мікрорайоні м. Сторожинець Майдан, на території якого знаходиться навчальний заклад по вул. Б.Хмельницького, 112Б, що на даний момент має статус загальноосвітньої школи I-II ступенів, проживає 1524 чол., у тому числі 186 дітей шкільного віку та 48 дітей дошкільного віку, з яких лише 110 школярів навчаються за місцем проживання (макси-

мально можливість місткість закладу). Тобто, 76 школярів та 48 дошкільнят відвідують навчальні заклади, що знаходяться у центрі міста Сторожинець, щоденно доїжджаючи. Це створює певні незручності як для батьків вказаних дітей, так і для самих діток. Також новим генеральним планом м. Сторожинець на відстані 1 км від даного навчального закладу передбачається розміщення житлового масиву на 130 домогосподарств, тому добудова вищевказаного об'єкту має дуже важливе значення. Коштом освітньої субвенції в 2016 році було розпочато добудову спортзалу, навчального корпусу із 4 класів-кабінетів та корпусу для 2 груп дошкільнят, на що було витрачено 1450,0 тис. грн. У 2017 році із залученням коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад було проведено утеплення горища над добудованим спортзалом, на що витрачено 1399,8 тис. грн. Тобто реалізація даного проекту за кошти ДФРР є важливим з точки зору сталості та базується на попередніх зусиллях місцевої влади. Після завершення всіх будівельно-оздоблювальних робіт даний заклад освіти буде перекваліфікований у навчально-виховний комплекс, де буде облаштовано спортивний зал, чотири класних кімнати та корпус для двох груп дошкільнят. Крім того, проектом передбачається комплексна енергомодернізація об'єкту, що дозволить економити теплову енергію на рівні 50-60% від базового енергоспоживання.

У с. Іпас Вижницької громади протягом 2018 року планується завершити будівництво, яке розпочалося ще у 2013 році, та ввести в експлуатацію групові приміщення дошкільного навчального закладу "Берізка". Вартість проекту становить 3,441 млн грн, в т.ч. 2,409 млн грн за рахунок ДФРР (спеціальний фонд); обсяг співфінансування за рахунок місцевого бюджету становить 1,032 млн грн. Важливість даного проекту продиктована тим, що у с. Іпас та с. Майдан гостро стоїть проблема у відсутності ефективної мережі дошкільних установ. В даному селі функціонує дитячий навчальний заклад «Берізка», який

на сьогодні охоплює 170 дітей, що становить 50% від потреби. Відповідно, реалізація даного проекту дозволить наблизити цей показник до 100%. Заходами проекту передбачено влаштування зовнішніх тепломереж, установка очисних споруд та благоустрій території.

У смт. Кострижівка Заставнівського району розпочнеться будівництво очисних споруд загальною вартістю 3,050 млн грн, в т.ч. 2,135 млн грн за рахунок ДФРР (спеціальний фонд); місцевий бюджет забезпечує 915,1 тис. грн співфінансування. Проект планується реалізувати протягом 2018 року. Необхідність влаштування очисних споруд для очищення побутових стоків населеного пункту виникла через припинення регулярної дії місцевого цукрового заводу, на очисні споруди якого скидалися побутові стоки селища. Частина стоків, потрапляла на вищезгадані очисні споруди через насосну станцію. Єдиний надавач послуг з водопостачання та водовідведення на території смт.Кострижівка - комунальне підприємство Кострижівське УЖКГ, - самостійно, зважаючи на складний фінансово-господарський стан, невзмі провести дані роботи. Для виправлення ситуації в 2007 році розроблено проектно-кошторисну документацію та за рахунок субвенції державного бюджету місцевим бюджетам (кошти бюджетної програми «Питна вода») було лише частково закуплено обладнання (придбано 2 установки біологічної очистки ВІОТАЛ) на суму 280,0 тис.грн. Надалі фінансування було призупинено. Впровадження проекту дасть можливість забезпечити водовідведенням 4 бюджетні установи, 2 підприємства та всіх мешканців населеного пункту, вивеши на нормальний режим роботи очисні споруди та покращити якість надання житлово-комунальних послуг, а головне - не допустити забруднення місцевих водойм та попередити екологічне лихо, оскільки Кострижівська громада розташована на березі Дністра, за течією якого далі розташована значна кількість населених пунктів Заставнівського, Хотинського, Кельменецького та Сокирянського районів.

Безумовним проривом стало включення до переліку затверджених Кабміном проектів ДФРР проектною заявкою від трьох територіальних громад Хотинського району (Хотинської міської ради (9635 чол.), межуючої з нею Рукшинської ОТГ (6821 чол.) та межуючої з Рукшинською громадою Недобоївської ОТГ (7100 чол.)) в сфері міжмуніципального співробітництва з управління твердими побутовими відходами. Бюджет проекту становить 9,235 млн грн, з яких 8,151 млн грн забезпечується за рахунок спеціального фонду ДФРР, а 1,084 млн грн – бюджетами місцевих рад.

З 1 січня 2018 року законодавчо буде заборонено захоронення на сміттєзвалищах несортованих відходів. Сміття також необхідно розділяти на придатне для повторного використання, для захоронення та небезпечне. Про це йдеться у статті 32 Закону України «Про відходи», до якої був доданий відповідний пункт ще у 2012 році. Цей пункт відповідає двом Директивам ЄС – 1999/31/ЄС та 2008/98/ЄС, які врегульовують поводження зі сміттям у країнах Європи, надають чітку послідовність дій, які необхідно виконувати із відходами, класифікують сміття, ставлять стратегічну мету скоротити кількість відходів, які вивозять на полігони. Щороку на території м. Хотин утворюється понад 14 тис. м³ (6 тис. тонн) твердих побутових відходів. Загальний обсяг відходів накопичених на міському сміттєзвалищі станом на 2016 рік становить 178 тис. тонн. Сміттєзвалище паспортизоване у 2016 році та займає територію площею 5 га (проектна – вдвічі більше) з терміном експлуатації до 2040 року (поточна заповненість – 20%). У розпорядженні міської ради є прес для пет-пляшки, розрахований на тук в 60 кг, та 200 сміттєвих контейнерів (51 власний).

На території Рукшинської та Недобоївської ОТГ, на відміну від м. Хотин, управління ТПВ відсутнє: сільрадами не встановлено жодного сміттевого контейнеру, мешканці здійснюють викид сміття самостійно, що негативно впливає на

викид сміття самостійно, що негативно впливає на навколишнє середовище, оскільки кількість стихійних смітників збільшується. Сумарно обидві громади за рік продукують 8 тон сміття. Проте органи місцевого самоврядування відповідно до статті 21, 32 Закону України «Про відходи» зобов'язані забезпечити організацію роздільного збирання відходів на підпорядкованій їм території. А це означає, що відходи повинні не просто збиратися, а ті, які підлягають вторинній переробці (скло, полімери, папір та інші), повинні збиратися окремо та передаватися на утилізацію.

Головне правило, яким повинні керуватися ОМС: змішані відходи – це сміття; роздільно зібрані відходи – це ресурси, тобто такий матеріал, з якого можна виробити нові корисні речі. Взявши за приклад досвід європейських країн, необхідно облаштувати майданчики для встановлення контейнерів з роздільного збирання побутових відходів, далі - встановити контейнери різного призначення. Важливим питанням впровадження системи роздільного збирання сміття є проведення роз'яснювальної роботи серед населення щодо негативного впливу твердими побутовими відходами на довкілля, а також налагодження ринку збуту відсортованого сміття, що в свою чергу створить передумови додаткових надходжень до місцевих бюджетів.

Впровадження системи роздільного збирання сміття дозволить зменшити кількість відходів, які підлягають захороненню, сприятиме розв'язанню екологічних і соціальних проблем, сприятиме ресурсозбереженню і підвищенню рентабельності підприємств сфери поводження з твердими побутовими відходами.

Для досягнення загальної цілі проекту (створення комплексної системи поводження із твердими побутовими відходами у 3 територіальних громадах Хотинського району) були сформульовані наступні завдання досягнення яких заплановано до завершення реалізації проекту:

- Забезпечити процес збору ТПВ у Хотинській, Рукшинській та Недобоївській громадах.

- Забезпечити процес сортування ТПВ у Хотинській, Рукшинській та Недобоївській громадах.

- Забезпечити базові умови розвитку системи поводження із твердими побутовими відходами у районах Чернівецької області.

- Підвищити екологічну культуру населення громад.

Для цього заходами проекту передбачені розробка логістичних схем поводження із твердими побутовими відходами у 3 громадах Хотинського району, встановлення контейнерів для роздільного збору сміття у громадах, придбання спецтехніки для управління ТПВ у громадах, стимулювання укладення договорів з власниками домоволодінь, житлової та нежитлової нерухомості на вивезення (утилізацію) ТПВ, організація вивезення сміття, підвищення кваліфікації представників ОМС та комунальних підприємств в сфері поводження із твердими побутовими відходами 3 громад, підвищення екологічної культури населення громад та висвітлення проектної діяльності та її просування у соціальних мережах, підготовка та розміщення радіороликів про проект та екологічну культуру, підготовка та розміщення статей у медіа про проект та засади екологічної культури.

Останнім проектом ДФРР, що стосується громад, серед затвердженого в травні Кабміном переліку, є погашення кредиторської заборгованості з будівництва дошкільного навчального закладу в с. Карапчів Вашківецької ОТГ на суму 236,268 тис. грн (загальний фонд). ДНЗ потужністю на 140 місць було збудовано протягом 2016-2017 рр. за рахунок реалізації проекту ДФРР загальною вартістю 26,618 млн грн.

Станом на початок липня до Чернівецької області спрямовано асигнувань із загального фонду на суму 55,863 млн грн, що дозволило у повному обсязі розпочати (або, у випадку з перехідними проектами, відновити) реалізацію 17 проектів.

Яка ж доля решти 17 проектів ДФРР від Чернівецької області на 2018 рік? 18 червня 2018 року регіональна комісія з оцінки та забезпечення проведення попередньо-

конкурсного відбору інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок державного фонду регіонального розвитку, після внесення необхідних змін до проектних заявок, затвердила уточнений перелік проектів та повторного направила його на розгляд міжвідомчої комісії Мінрегіону. За інформацією Кабміну, 11 липня було затверджено другий перелік інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку, що фінансуватимуться за рахунок коштів ДФРР у 2018 році, до якого в т.ч. увійшли й проекти Чернівецької області.

ВИЖНИЦЬКА ТА СТОРОЖИНЕЦЬКА ОТГ ДІЛЯТЬСЯ УСПІШНИМ ДОСВІДОМ

26 вересня у рамках програми стажування на тему: «Децентралізація на практиці – вчимося один від одного», організованої ЧВП «Центр розвитку місцевого самоврядування», представники ОТГ Запорізької, Хмельницької та Черкаської областей відвідали Вижницьку та Сторожинецьку об'єднані громади Чернівецької області. Метою візиту є ознайомлення представників об'єднаних територіальних громад з практикою впровадження проектів регіонального розвитку та вивчення успішного досвіду реалізації проектів у різних сферах у Вижницькій та Сторожинецькій громадах.

Вижницька громада, де основним пріоритетом розвитку є туризм, представила для ознайомлення туристично-інформаційний центр «Ворота в Карпати», сільські зелені садиби, а також продемонструвала громадські ініціативи, реалізовані за співпраці Вижницької ОТГ, Вижницької міської ради з громадськими організаціями. Також делегація відвідала туристичну базу «Кремениця», музей коледжу прикладного мистецтва ім. Шкрібляка та ознайомила з роботою пожежної команди села Іспас.

Сторожинецька об'єднана територіальна громада, яка є однією з найбільших об'єднаних громад в Україні, ознайомила гостей з успішним досвідом впровадження проектів у сфері освіти. Делегація відвідала освітянський «флагман» ОТГ – Сторожинецький районний ліцей, дошкільну установу №2 «Дзвіночок», Центр дитячо-юнацької творчості «Юність Підгір'я», інклюзивно-ресурсний центр, Сторожинецьку ЗОШ I-II ступенів та МП «Скіф». Крім того, представники ОТГ Запорізької, Хмельницької та Черкаської областей мали змогу ознайомитися з напрацюваннями освітян і умовами, створеними для здобуття якісної і доступної освіти.

РОМАН РОМАНКО - *радник з просторового планування та управління ресурсами Чернівець- кого центру розвитку місцевого са- моврядування*

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ В ГРОМАДІ: СТАН ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ СФЕРИ У ВИЖНИЦЬКІЙ ОТГ

Давно відома формула успіху свідчить про те, що за умови якісного планування досягти результату легше і швидше. Серед інструментів планування значне місце займає містобудівна та земельпорядна документація. В процесі здійснення децентралізації влади значна роль відводиться саме розвитку нового для України напрямку – просторового планування території. Для забезпечення принципів постійності, цілісності та оперативності у сфері управління земельними ресурсами і містобудуванням громади усвідомлюють необхідність створення спеціально уповноважених на це структурних підрозділів.

Тому однією з перших на Буковині Вижницька ОТГ утворила Відділ містобудування, архітектури та капітального будівництва та Відділ земельних ресурсів та охорони навколишнього природного середовища. Звичайно, для успішного функціонування даних підрозділів надзвичайно важливим є кадрове питання. І Вижницькій громаді тут знову щастить – обидва відділи очолюють колишні керівники відповідних районних органів виконавчої влади з даних питань: архітектор Василь Настюк та земельпорядник Алла Павлюк. Саме завдяки їх зусиллям місто Вижниця у 2017 році затвердила новий Генеральний план, проводиться робота із виготовлення Генплану села Іспас, детальних планів для інших населених пунктів.

Від планів до реалізації проектів. Завдяки

тому, що село Черногузи, яке входить до складу Вижницької ОТГ має новий Генеральний план, стало можливим реалізувати задум зі створення сонячної електростанції. Вже передано в користування земельну ділянку площею близько 9 га для розміщення, будівництва, експлуатації та обслуговування будівель і споруд об'єктів енергогенеруючих підприємств, установ і організацій. Крім того, що орендар буде сплачувати близько 370 тис. грн на рік, а це близько 41 тис. грн за 1 га, обов'язковою умовою було те, що дане енергогенеруюче підприємство повинно бути зареєстроване саме на території Вижницької громади, що дасть можливість зараховувати ПДФО до її бюджету.

Звичайно, зупинитись на досягнутому не варто, тому в розвиток даного напрямку відновлювальної енергетики вже розпочато розробку детальних планів ще для двох масивів на площі 7,5 га та 8,0 га.

Отримавши у власність земельні ділянки сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів Вижницька ОТГ розробляє ряд проектів їх ефективного використання. Також, усвідомлюючи соціальну роль, в громаді передбачили значний масив для забезпечення землею учасників АТО.

Шляхи вдосконалення. Серед пріоритетів реформи адміністративно-територіального устрою, інакше – децентралізації, є покращення якості та доступності публічних послуг, що на-

даються в об'єднаній територіальній громаді. У сфері містобудування основні послуги для громадян та організацій пов'язані із дозвільними документами про початок та завершення будівництва. Оскільки територіально дані послуги не присутні в кожній громаді, навіть не в кожному районі, тому сьогодні для значної частини жителів області, отримання даного виду адміністративних послуг є вкрай незручним. Для вирішення цієї ситуації, Державна архітектурно-будівельна інспекція України має можливість допомогти громадам у створенні місцевих органів держархбудконтролю.

Згідно із внесеними до містобудівного законодавства змінами органи місцевого самоврядування отримали можливість перебрати на себе повноваження щодо надання адміністративних послуг з питань набуття права на виконання підготовчих та/або будівельних робіт і введення об'єктів в експлуатацію, а також здійснення заходів держархбудконтролю. Вижницька громада активно вивчає дане питання і можливості створення відповідного місцевого органу ДАБІ, що дасть можливість надавати якісні та перш за все доступні послуги, як мешканцям Вижницької громади, так і сусідніх громад Вижницького та Путильського районів. Нинішня незручність полягає в тому, що для повідомлень про здійснення будівельних робіт жителям цих районів потрібно звертатись або в ЦНАП в Сторожинці, або Чернівцях.

НОВОСЕЛИЦЯ ОТГ: МОЛОДА ГРОМАДА, ЯКА АКТИВНО РОЗВИВАЄ СПОРТ ТА ТРАНСКОРДОННУ СПІВПРАЦЮ

ТАРАС ХАЛАВКА - експерт з комунікацій *Офісу реформ Чернівецького відділення Асоціації міст України*

Новоселицька ОТГ утворена наприкінці минулого року, тоді до її складу увійшло 5 сільських рад та Новоселицька міська рада. Цьогоріч ще дві сільські ради прийняли рішення приєднання. Ця громада є другою за чисельністю у Чернівецькій області (чисельність населення перевищує 20 тис. жителів).

Новоселицька громада активно розвиває спорт. Цьогоріч громада отримала понад 3,6 млн. грн. субвенції на розвиток інфраструктури. Ці кошти заплановано використати не тільки на ремонт шкіл та доріг, а й на спортивні об'єкти, зокрема на облаштування трибун на стадіоні в селі Строїнці. Окрім бюджетних коштів в Новоселиці спільно з молдавськими партнерами з Унген впроваджується транскордонний проєкт «Шлях до здорового життя через розвиток транскордонної спортивної інфраструктури». В рамках реалізації цього проєкту громада отримує сучасні спортивні поля на міському стадіоні, спортивний інвентар, також буде проведено цілу низку спільних спортивних заходів для представників громад Новоселиці та Унгени.

Також в Новоселиці вже декілька років впроваджується роздільний збір сміття. При цьому на його організацію міська рада отримала теж грантові кошти від транскордонних проєктів. Як відзначає міський голова Марія Нікорич: «В рамках минулого проєкту ми встановили по місту 65 контейнерів-сіток для ПЕТ-пластику та придбали сміттевоз. Пізніше були проведені декілька зустрічей із мешкан-

цями. Завдяки їм ми дещо змінили початкові плани. Люди захотіли на тих сміттєвих майданчиках встановити ще спеціальні контейнери для збору битого скла, щоб не накопичувати вдома. Також ми закупили для приватного сектору сміттєві контейнери і пакети». Тепер громада впроваджує проєкт «Крок за кроком до роздільного збору твердого сміття», яким передбачено проведення інформаційних кампаній для мешканців громади. Що важливо централізований вивіз сміття запроваджується не тільки у Новоселиці, але й селах які увійшли до громади.

Загалом тільки ці два вищезгадані транскордонні проєкти дозволили залучити додаткових коштів для розвитку громади у розмірі майже 4,5 млн. грн.

ПРІОРИТЕТ ОСВІТА: ЯК НЕДОБОЇВСЬКА ОТГ ВИКОРИСТОВУЄ ІНФРАСТРУКТУРНУ СУБВЕНЦІЮ

Пріоритет освіта: як Недобоївська ОТГ використовує інфраструктурну субвенцію

Недобоївська ОТГ одна із перших 10 громад, що створені на території Чернівецької області в 2015 році. Громада змогла залучити значні ресурси для розвитку чи відновлення інфраструктури за кошти відповідної державної субвенції. Так, у 2016 році було отримано 4,3 млн грн, у 2017 – 3,4 млн. Цього ж року сума інфраструктурної субвенції склала майже 2,4 млн грн, які розподілено на 4 об'єкти. З інфраструктурними проектами, які Недобоївська ОТГ реалізовує цього року, знайомились радники Чернівецького Центру розвитку місцевого самоврядування – Дмитро Прокопець, Андрій Кучуран та Олексій Грушко. Всі проекти стосуються освітньої сфери: дві школи та два дитячих садки.

У селі Керстенці розширення дитсадку було нагальним питанням впродовж років. Зараз відбуваються ремонтні роботи в майбутньому харчоблоці, до цього ж діти харчувалися у групах: «У школі навпроти був пристосований харчоблок, вихователі забирали звідти їжу і дітки їли прямо в своїх групах. Тобто донедавна харчоблоку у нас і не було. Зараз у садку 43 дитини навчається. Чергу ліквідували, бо з 1 жовтня будемо розмежовувати групи», - розповіла Валентина Динту, завідувача Керстенецьким дитячим садком. Минулі роки тут проводилось розширення приміщень та їх утеплення, а опісля закінчення нинішніх робіт, вартість яких з коштів інфраструктурної субвенції складає 440 тис. грн, є нова ціль – запустити басейн.

У Ставчанах зараз відбуваються роботи з утеплення даху школи, а перед цим вже здійснили ремонт у вестибюлі школи. Кошторисна вартість робіт – близько півмільйона гривень. Загалом школа розрахована на 250 дітей, але зараз в ній навчається менше ста. Проте керівництво школи і учні є активними і намагаються, окрім збереження чинних в школі матеріальних умов, залучати й додаткове фінансування. Наприклад, Недобоївська ОТГ є однією з перших в Україні, яка реалізовує проект бюджет участі. Саме ідея даної школи про оновлення простору перед входом й перемогла.

В сусідніх Долинянах проект, що виконується коштом субвенції на розвиток інфраструктури, також стосується школи й сума ідентична. Тут на півмільйона гривень зробили заміну частини покрівлі. Іншу частину даху зробили минулоріч.

Останній об'єкт інфраструктурної субвенції – це ДНЗ в селі Недобоївці. Це масштабний проект із розширення дитсадка, шляхом добудови другого поверху. Проектно-кошторисна документація даного об'єкту – майже на 19 млн грн. У грудні минулого року розпочались роботи за кошти субвенції на соціально-економічний розвиток. Цьогоріч майже 900 тис. грн спрямовано з коштів інфраструктурної субвенції, ще частина буде залучена з коштів субвенції на соц-економ розвиток. Минулого року також проект подавався на конкурс ДФРР, але не був відібраний для фінансування. За словами Андрія Дранчука, заст. голови Недобоївської ОТГ, цьогоріч знову подаватимуть проект на фінансування з ДФРР, конкурс на який найближчим часом стартує.

Про важливість розширення садку найочевидніше говорить те, що до початку робіт в ньому навчалось 120 дітей, при вдвічі меншій спроможності. Реалізація даного проекту дозволить значно покращити умови надання освітніх послуг. Вже розпочалось надбудова другого поверху, але точної дати завершення робіт не має, адже все залежить від фінансування.

ЯЦЕНЮК ГАЛИНА - доцент кафедри історії України Черні- вецького національного університету

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ В 1917–1918 РР.

Сьогодні активно відбувається процес становлення нового типу держави та нових органів влади, які будуть відповідати рівню розвитку сучасного суспільства, а також найкращим зразкам європейської практики державотворення.

Початок активній державотворчій діяльності поклав перший український уряд – Українська Центральна Рада, який утворився 17 березня 1917 р. Фактично з перших днів існування уряд УЦР на чолі з М. Грушевським, чітко визначив пріоритетні завдання, серед яких: соборність всіх земель, українізація та створення власних українських державних органів управління.

Вже 6-8 квітня 1917 р. відбувся Всеукраїнський національний конгрес. Оцінюючи наслідки роботи Українського конгресу, В. Винниченко писав, що то був перший крок «відродження нації по шляху державності. Будучи одночасно сильним і організуючим і агітаційним засобом, він став першим, підготовчим етапом у творенні як ідеї української держави, так і в частковому переведенні її в життя». З цього часу Центральна Рада стала «представницьким, законним (по законах революційного часу) органом усієї української демократії...».

Першим важливим документом, який поклав початок державному будівництву став I Універсал, яким була висунена вимога домогтись автономії України. А вже 15 червня 1917 р. на засіданні Комітету Центральної Ради було створено Генеральний секретаріат, головою якого обрано В. Винниченка.

Невдовзі, 27 червня 1917 р., у своїй першій декларації Генеральний секретаріат заявив про себе як про виконавчий орган Центральної Ради і поставив собі за мету «перетворення моральної влади в публічно-правову, повномочну, з усіма властивими їй компетенціями, функціями і апаратами».

Після жовтневого перевороту в Росії, 3 листопада 1917 р. уряд Центральної Ради в своїй декларації під титулом «Від Генерального Секретаріату України» ультимативно підпорядкував собі наявні в Україні державні та адміністративні служби і фактично оголосив себе єдиною вищою виконавчою владою на теренах колишньої підросійської України: «Всім установам, інституціям, урядовим особам наказується всі накази та доручення Генерального Секретаріату виконувати точно і швидко». А вже 22 листопада 1917 р. уряд ухвалив законопроект про державні інституції в УНР. Водночас згідно з рішенням Генерального секретаріату урядовим службовцям, за винятком генеральних секретарів, заборонялося «одночасно бути і членами Центральної Ради», а також було визнано «принципально небажаним, щоб генеральні секретарі і служачі Генерального секретаріату займали одночасно посади в інших державних та громадських інституціях, одержуючи платню на обох посадах».

У зв'язку з проголошенням України самостійною державою Генеральний Секретаріат Четвертим Універсалом було пе-

рейменовано в Раду Народних Міністрів.

Однак в силу бурхливих політичних та військових обставин, уряд «першої» УНР, Центральна Рада, не прийняв жодного нормативно-правового документу, який чітко окреслював би повноваження та взаємодію між вищою законодавчою (Центральною Радою) та вищою виконавчою (Генеральним секретаріатом (Радою народних міністрів)) владою. Все це значно ускладнювало роботу уряду, призводило до протистояння гілок влади. Варто звернути увагу й не той факт, що люди які займали посади міністрів, чи їх заступників, не завжди були професіоналами в даній сфері, в основному призначаючи на ті чи інші посади міністрів та їх заступників до уваги брався не їх професіоналізм, а партійна приналежність.

«Українство бентежилось, метушилось, не знало, що робити з проблемою «соціальної революції», проблемою «самостійности», цукроварнями, фінансами, військом, федерацією і т.п.» (М.Шаповал)

В результаті 29 квітня 1918 р. відбувся державний переворот і до влади прийшов гетьман Павло Скоропадський.

Відразу, 29 квітня, були конституційно задекларовані правові підстави утворення Української Держави. З цією метою гетьман видав два «інавгураційних» акти: «Грамота до всього українського народу» та «Закон про тимчасовий державний устрій Української Держави». Перший документ обґрунтовував невідкладну потребу зміни влади. Другий документ визначав тимчасовий державний устрій і порядок управління. Насамперед ним конституювалася виключність влади гетьмана в межах Української Держави: затвердження законів, вибір голови уряду, призначення та звільнення міністрів, інших урядових осіб. Згідно документу гетьману належало право керівництва зовнішніми зносинами, оголошення надзвичайного стану, амністування засуджених тощо. Гетьман був верховним командувачем української армії та флоту. Правовий статус Ради міністрів «Закони» характеризували коротко і схематично.

Основні її функції полягали в спрямуванні й об'єднанні праці окремих міністрів. Загалом, Рада міністрів конституювалася як виконавчий орган управління Україною. Однак за відсутності парламенту уряд отримував законодавчі функції. Ухвалені ним законопроекти набували чинності після затвердження їх гетьманом. Міністрам також надавалося право коментувати закони та розробляти механізми їхньої реалізації. Голову уряду і за його поданням міністрів затверджував гетьман. Йому ж належало право відставки кабінету. Уряд загалом і кожен з міністрів були відповідальні перед гетьманом «за загальний хід державного управління», «за свою діяльність і розпорядження».

Під час створення центральних органів виконавчої влади гетьман спирався на засновані ще Українською Центральною Радою міністерства та відомства. Усвідомлюючи, що їхнє кардинальне реформування, а тим більше ліквідація призвели б до повного управлінського колапсу, він обмежився лише звільненням міністрів та їхніх заступників, а решті державних службовців наказав залишитися на посадах і виконувати свої службові обов'язки. Рада міністрів Української Держави за своєю структурою залишалася подібною до започаткованої ще в УНР функціональної схеми вищих органів виконавчої влади.

Внутрішня структура міністерств зазнала більш суттєвих змін у порівнянні з добою Центральної Ради. У них були утворені департаменти, які охоплювали основні функціональні напрямки відомчої діяльності. Майже в усіх міністерствах були введені департаменти загальних справ.

Оперативно, хоч і не без ускладнень, П.Скоропадський сформував кістяк Ради міністрів. Найважливішим і одночасно найскладнішим було те, що формуючи новий уряд гетьман в першу чергу звертав увагу на сферу професійних інтересі майбутніх міністрів. Основною вимогою було – бути фахівцем в тій галузі, яке міністерство маеш очолити.

В результаті клопіткої роботи уряд на-

був такого вигляду. Головою уряду став земський діяч – Федір Лизогуб; міністром освіти – учений і громадський діяч Микола Василенко; міністром шляхів – активіст Української Народної Громади Борис Бутенко; фінансів – фахівець у фінансових справах А.Ржепецький; продовольства – учений-агроном і земський діяч Ю.Соколовський; торгівлі і промисловості – голова Одеського біржового комітету С.Гутник; земельних справ – учений-агроном, земський діяч і великий землевласник з В.Колокольцев, військовим міністром – колишній командувач армії, генерал-лейтенант О.Рогоза; закордонних справ – український громадсько-політичний діяч Д.Дорошенко.

В результаті міністерські посади зайняли досить авторитетні у певних галузях фахівці. Переважна більшість з них мала значний досвід адміністративної роботи.

Забезпечувати функціонування Ради міністрів були призначені державний секретар і підпорядкована йому Державна канцелярія. За статутом, затвердженим гетьманом, до її складу входили державний секретар і його заступники, юридична рада, департамент законодавчих справ з термінологічною комісією, архівом і бібліотекою, відділ кодифікації законів, секретаріат Ради міністрів і державна друкарня. Державний секретар входив до складу уряду з правом дорадчого голосу, а з питань, які вносила

Державна канцелярія, йому надавалося право вирішального голосу. Усвідомлюючи доцільність упровадження державної служби, Рада міністрів визнала за потрібне створення насамперед відповідної законодавчої бази. Суттєвих напрацювань у цій сфері уряд УНР зробити не встиг, тому під час підготовки нових нормативних документів правники Державної канцелярії та Міністерства судочинства змушені були звертатися до Статуту цивільної служби царських часів і профільних актів Тимчасового уряду.

30 травня міністр юстиції М.Чубинський вніс на розгляд кабінету міністрів проекти текстів урочистої обітниці службовців цивільного відомства, суддів і присяги

військових. Схваливши їх, уряд постановив, «щоб урочиста обіцянка бралася від усіх осіб, які знаходяться у відомстві». Та обставина, що закон про обіцянку державних службовців був ухвалений одним із перших, мала досить вагому політичну аргументацію, адже прийняття урочистої обітниці було своєрідним тестом на лояльність до нової влади. Ті, хто відмовлялися її приймати, звільнялися або ж не зараховувалися на службу.

Текст урочистої обітниці цивільних державних службовців був досить лаконічним: «Урочисто обіцяю вірно служити Державі Українській, визнавати її державну владу, виконувати її закони і всіма силами охороняти її інтереси і добробут».

Отже, попри винятковість влади гетьмана в межах усієї України, держава визнавалася найвищою цінністю. Для організації ефективної праці апарату відомств важливу роль відігравала законодавчо оформлена посадово-кваліфікаційна ієрархія. Вона забезпечувала правове регулювання відносин держави з працівником, внутрішньовідомчі владні прерогативи і пріоритети, визначала такі соціальні аспекти, як оплата праці, пенсії, пільги тощо. За цих умов виняткової ваги набувало законодавство про примірні (типові) штатні розписи міністерств і відомств.

26 червня 1918 р. був виданий «Закон про розпис утримання службовців в центральних урядових установах цивільних відомств». В Українській Державі було фактично запроваджено аналог нинішньої системи категорій посад і рангів державних службовців, а саме систему класів посад і рангів пенсії урядовців, а також схему посадових окладів. Вже тоді заробітна плата державних службовців установлювалася законом (що відповідає європейським адміністративним традиціям).

А 24 липня 1918 р. прийнято «Закон про порядок призначення на урядову службу», ухвалений гетьманом та система державної служби, як свідчать положення закону, в чомусь нагадує нинішню: порядок призначення урядовця залежав від класу посади, причому кандидатури для призначення гетьманом на вищі посади державних службовців (заступ-

ники міністрів, директори департаментів) попередньо узгоджувалися з Радою міністрів.

Вдосконалювався й адміністративно-територіальний устрій як важливий елемент державного управління. Зокрема, 10 серпня гетьман затвердив закон про штати і склад управлінь губернських і повітових старост, а також асигнування коштів для їх діяльності.

ІННА ДУТЧАК -
старший науковий співробітник
Чернівецької філії Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», кандидат історичних наук

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ STEM-ОСВІТИ

В Україні набирає популярності тематика STEM-освіти. Наука, технології, інженерія, математика – саме ці напрями лежать в основі даної методики навчання. А також інноваційні технології. При цьому дані дисципліни вивчаються не окремо, як ми звикли, а в комплексі. STEM-освіта ґрунтується на міждисциплінарних підходах у побудові навчальних програм різного рівня, окремих дидактичних елементів, до дослідження явищ і процесів навколишнього світу, вирішення проблемно-орієнтованих завдань. Велике значення грає практичне застосування отриманих знань. Дитина не просто знайомиться з новими напрямками розвитку точних наук та інженерії, а вчиться реалізовувати вивчене на практиці.

Упровадження STEM-освіти в Україні передбачає створення STEM-центрів/лабораторій на базі закладів загальної середньої (регіональних опорних шкіл),

позашкільної освіти, наукових лабораторій, які мають відповідну матеріально-технічну, науково-методичну базу, фахівців для організації ефективної навчальної та науково-проектної діяльності. Актуальними напрямками освітньої діяльності таких центрів на сьогодні виступають робототехніка та інженерні розробки, авіамоделювання, ракетомоделювання, аерокосмічні технології 3D-моделювання, винахідництво, хіміко-біологічні технології, легоконструювання, основи веб-дизайну, основи відео-технологій, основи інформатики та ін. У STEM-центрах/лабораторіях використовуються актуальні високотехнологічні засоби навчання та обладнання, які пов'язані з технічним моделюванням, електротехнікою, ІТ-технологіями, науковими дослідженнями в області біо-, нано- енергозберезувальних технологій, автоматикою, телемеханікою, робототехнікою й інтелектуальними системами, радіотехнікою і електронікою, авіацією,

аерокосмічною технікою та ін.

Інформаційно-комунікативні технології суттєво збільшують спектр методичних підходів щодо створення мережі STEM-центрів/лабораторій та дають можливість відкривати їх віртуальні версії. Так, наприклад, у рамках дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня відкрито Всеукраїнський науково-методичний віртуальний STEM-центр (ВНМВ STEM-центр). Практика показує, що відкриті освітні інтернет-ресурси є доповненням до традиційних засобів навчання, забезпечують рівний доступ до якісної освіти молоді різних вікових груп, можливостей, зокрема дітей з особливими потребами, а також сприяють використанню різних форм навчання (індивідуальне навчання, групова робота, фронтальна робота, проектна діяльність). Освітні сайти, віртуальні лабораторії, імітаційні тренажери, інтерактивні музеї роблять проведення дослідних експериментів доступними, а процес навчання творчим. Так, використання якісних освітніх інтернетресурсів, з одного боку, створює позитивну мотивацію до опанування учнями STEM-дисциплін, а з іншого – сприяє колективній навчальній діяльності усіх суб'єктів освітнього процесу. Та слід зазначити, що переважна більшість веб-ресурсів для підтримки STEM-навчання мають англomовний інтерфейс, тому їх ефективно використання неможливе без відповідної мовної компетентності користувачів.

Із найбільш поширених засобів для здійснення STEM-навчання є конструктори, робото-технічні системи, моделі, вимірювальні комплекси та датчики, лабораторні прилади, електронні пристрої (3Dпринтери, комп'ютери, цифрові проектори, проекційні екрани різноманітних моделей, оверхед-проектори, копії та інтерактивні дошки, документ-камери, проекційні столики тощо). Їх використання надає змогу здійснювати проектну та дослідницьку діяльність, реалізувати завдан-

ня моделювання різноманітних процесів і явищ та усвідомлено формувати якісно нові міждисциплінарні знання.

Заклади освіти, які працюють за напрямом STEM, включають у плани роботи проведення науково-просвітницьких акцій, STEM-тижнів, організацію літніх та зимових таборів, які будуть містити заходи/заняття за напрямками STEM-освіти, наукових пікніків, Днів науки, фестивалів з мейкерства, науково-технічної творчості тощо.

Окрім того, у них організують і проводять заходи з профорієнтації за форматом популярних проектів «Професії майбутнього», «Дівчата STEM», «ІТ-дівчата», враховуючи місцеві потреби ринку праці та можливості підприємств, бізнес-структур регіону.

Педагоги можуть взяти активну участь у Всеукраїнському фестивалі STEM-весна («Festival STEM-spring»), Європейському STEM-тижні, Всеукраїнському фестивалі з робототехніки («Robotika»), а також у фестивалях нового формату «Maker Faire», стартапів «Class ідея», логічних ігор «Кубик Рубика» тощо, або розробити власні заходи у рамках фестивалю.

Учні можуть взяти участь у заходах, які проводяться за підтримки Міністерства освіти і науки України, наприклад: олімпіади з предметів природничо-математичного циклу, комплексна олімпіада з математики, фізики, ІКТ «Турнір чемпіонів», міжнародний математичний конкурс «Кенгуру», міжнародний ІТ-конкурс «Бобер», міжнародна дистанційна гра-конкурс «Олімпіс», Всеукраїнський фізичний конкурс «Левеня», Всеукраїнський Інтернет-турнір «Відкрита природнича демонстрація», Всеукраїнські інтерактивні конкурси «МАН-Юніор Дослідник» і «МАН-Юніор Ерудит», науково-технічна виставка-конкурс молодіжних інноваційних проектів «Майбутнє України», міжнародний науково-пізнавальний марафон «День комети», Всеукраїнська конференція-конкурс науково-дослідних робіт школярів «Зоряний шлях»; змагання з робототехніки «DRON»,

«Robotika», «Robotraffic» тощо.

Якість впровадження STEM-освіти багато в чому визначається компетентністю та рівнем професійної діяльності науково-педагогічних працівників, наскільки вони активно використовують новітні педагогічні підходи до викладання й оцінювання, інноваційні практики міждисциплінарного навчання, методи та засоби навчання з акцентом на розвиток дослідницьких компетенцій. У зв'язку з цим, останнім часом посилена увага приділяється здійсненню якісної підготовки педагогів, реалізації довгострокових ініціатив щодо їх професійного розвитку на курсах підвищення кваліфікації в інститутах післядипломної педагогічної освіти та у міжкурсовий період.

Розвитку професійної компетентності педагогічних працівників сприяє участь у різнопланових заходах регіонального, всеукраїнського, міжнародного рівнів: науково-практичні конференції, семінари, вебінари, STEM-фестивалі, конкурси, заняття у web-STEM-школі «STEM-освіта вчителя» тощо. На таких заходах освітяни не тільки отримують нові знання, доступ до нових ресурсів, але й мають змогу презентувати власні нароби та обмінюватися новими думками, ідеями, досвідом.

Учителям відповідно до вектора свого фахового зростання доцільно використовувати всі пропозиції і долучатися до проектів, які реалізують не тільки державні освітні установи, а і громадські, міжнародні (грантові), комерційні. Наприклад, з метою підвищення якості викладання предмету, якісного проведення практичних робіт, дослідів з використанням сучасних вимірювальних комплексів педагогічні працівники можуть консультуватися та пройти стажування у міжпредметному лабораторному комплексі «МАНЛаб».

Інформацію про події з питань організації навчання за напрямками та проблематикою STEM-освіти, які проводить Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», безпосередньо відділ STEM-освіти педагогічні працівники можуть отримувати з офіційних

сайтів цих установ та зі сторінок соціальних мереж, наприклад, приєднавшись до групи на сторінці «Відділ STEM-освіти» у мережі facebook.

З метою підвищення фахової ерудованості педагоги мають можливість взяти участь у Всеукраїнських конкурсах/змаганнях: «Геліантус – учитель», «Наука на сцені», Інтернет-конкурс «Учитель року» за версією науковопопулярного природничого журналу «Колосок», у конкурсі на здобуття премії «Global Teacher Prize Ukraine» та інших.

Суттєву допомогу щодо підвищення фахового рівня та якісної підготовки до уроків педагогам надають науково-методичні видання Міністерства освіти і науки України, науковопопулярні, фахові журнали з природничих дисциплін.

Успішний розвиток STEM-освіти здійснюється через залучення ресурсів та співробітництво у процесі навчання й викладання між педагогічними колективами та зовнішніми учасниками, такими, як вищі навчальні заклади, академічні наукові установи, науково-дослідні лабораторії, наукові музеї, природничі центри, підприємства, бізнес-структури, громадські та інші організації. Особлива увага приділяється співробітництву фахівців різного профілю у розробці спеціального середовища навчання з використанням ІКТ. Процес реалізації освітніх STEM-проектів передбачає також активну взаємодію з батьківською та громадською спільнотою.

STEM-освіту часто називають «навчанням навпаки». Ланцюжок «від теорії до практики» у STEM зазвичай зворотний: спочатку – гра, придумування та майстрування пристроїв і механізмів, а вже потім, у процесі цієї діяльності, – опанування теорії і нових знань. Навички критичного мислення та наукові знання, отримані в результаті навчання за STEM, дозволяють дитині вирости новатором – двигуном розвитку людства.

РОМАНЕНКО ВАЛЕРІЙ- голова Вашковецької сільської об'єднаної територіальної громади

ВАЛЕРІЙ РОМАНЕНКО: ЯКБИ НАМ НАВІТЬ ЯПОН- СЬКИЙ ІМПЕРАТОР ЗАПРОПОНУВАВ ДОПОМОГУ, МИ Б ТЕЖ ЇЇ ПРИЙНЯЛИ

«БВ»: *Розкажіть про створення Вашковецької ОТГ.*

ВР: У 2015 році Вашковецька об'єднана територіальна громада розпочала своє функціонування. До складу ОТГ увійшло чотири населені пункти з них дві сільські ради - центральна садиба с. Вашківці, с. Шишківці, с. Струмок та село-хутір Нова Слобода. Однією з проблем під час об'єднання було питання легалізації ще одного населеного пункту - станція Вашківці, де проживають люди, які мають приватні житлові будинки та змелені ділянки на яких вони працюють. А населеного пункту, як такого на карті області немає, тобто люди є, а фактично їх нема. На момент створення громада складала 5461 людину. Однак, проблемою є те, що Міністерство фінансів України за основу бере лише до розрахунку бюджету на кожний наступний рік статистичні дані, і згідно статистичних даних на 2018 рік у Вашковецькій ОТГ нараховується 4870 осіб. Це означає, що при розрахунку бюджету в цілому, де виділяються певні кошти на конкретну людину громади, на цю кількість людей, які так би мовити є невидимими на карті, не видаються гроші. Беручи до уваги статистичні дані, а не фактично проживаючих людей, то гроші не даються на людей, які все ж таки проживають в ОТГ. Це є однією із проблем, але чекати поки хтось дасть кошти не має сенсу, тому наша об'єднана громада все ж таки повинна розвиватися.

«БВ»: *Що вдалось вже реалізувати?*

ВР: На утриманні громади є дві загальноосвітні школи, у Вашківцях навчається 417 учнів і працює 43 працівники. Крім того, в громаді є ще дві дошкільні установи у Вашківцях - ДНЗ «Веселі каруселі» зараз нараховується 112 дітей, в Шишківцях ДНЗ «Капітошка» - 84 дитини. Тобто такі об'єкти потрібно фінансувати, дітей потрібно оздоровлювати, забезпечувати харчуванням. Маючи власні доходи, отримуючи дотацію від держави, освітню субвенцію, Вашковецька ОТГ вважає за потрібним долучати інвесторів, які можуть допомогти. У співробітництві із міжнародним фондом придбали хімічний кабінет із хімічними реактивами, партами, витяжками, меблями. Вчитель хімії є переможцем обласного конкурсу «Вчитель року 2016». Крім того, маємо багато вчителів в громаді, які є переможцями обласних олімпіад. Наразі співпрацюємо з міжнародним фондом «U-LEAD з Європою» над створенням Центру надання адміністративних послуг. Основним завданням - підготувати приміщення куди завезуть необхідне обладнання. Формально ми вже цим займаємося: оформляємо довідки, видаємо пакет необхідних документів на оформлення видачу субсидій, але щоб це було систематично і відповідало нинішнім умовам чинного законодавства і якості вкрай необхідно створювати ЦНАП. Створюємо Центр економічного зростання - це буде підрозділ, котрий буде займати-

узагальненням інформації з метою залучення інвестицій, навчання приватних підприємців, правова допомога. В рамках цього ж проекту створюємо сільсько-господарський кооператив по вирощуванню, заготівлі і шоковому заморожуванню фруктів та овочів. Два населених пункти Вашківці та Шишківці вирощують саджанці плодкових дерев, кущів смородини, вирощують саджанці квітів та декоративних рослин. За допомогою таких занять люди і заробляють у громаді. Створення кооперативу дає змогу вийти на потужних споживачів.

«БВ»: *Що у громаді є основним ресурсом, який поповнює бюджет?*

ВР: Основним ресурсом у нашій громаді є земля. Найбільш ресурсним бюджетом є оренда плата за землю, податок на землю. Наприклад, є державна підтримка розвитку садівництва, приватні підприємці мало що про це знають. Зараз є сенс донести людям інформацію про це. Працівник ОТГ їздили у Тернопільську область по обміну досвідом. І великим подивом було те, що сусідня область з маленької ідеї вміли зробили велике підприємство.

«БВ»: *Чи хотіли села взагалі об'єднуватися?*

ВР: Перш за все ми враховували історичні зв'язки, відносини, менталітет сусідніх сіл (селищ). Зважаючи на те, що Чернівецька область багатонаціональна варто було враховувати і такі нюанси.

Населений пункт Шишківці - це етнічні молдовани, Вашківці - етнічні українці. На початковому етапі виникало багато сумнівів: чи вийде у нас об'єднати їх чи ні. На жаль, державні органи влади, виконавча влада, яка мала б допомагати у цих процесах, навпаки тільки гальмувала їх, і далі продовжують це робити. Ніякої інформації стосовно, як правильно розподілити бюджет, державної субвенції нам не надавали, ми цю всі інформацію узагальнювали по крихтах. Рахували все це з економістами, волонтерами, проводили агітаційну роботу про об'єднання громад. Нам було достатньо одного серйозного аргументу – до об'єднання Вашківці мали 4 види податків, які йшли в бюджет, після об'єднаннями маємо 23. Якщо річний бюджет Шишківської сільської ради складав – 850-800 тис.грн., у кращі часи у Вашківців – до 2 млн. грн., то у перший рік після об'єднання в ОТГ було - 12 млн.грн., на другий рік - 23 млн.грн.,

і в цьому році (2018 р.) - 28 млн. грн.. Тобто спостерігається потужний ріст. Звичайно, без допомоги держави наша громада не отримала б таких коштів. Тому, як і обіцяла держава видавала допомогу у вигляді інфраструктурної субвенції, за рахунок цього у перший рік об'єднання громад перекрили дах спортивного залу і актового залу у Вашківцях, зробили повністю капітальний ремонт, другого корпусу початкової школи, провели енергозберігаючі заходи, замінили вікна, утепили фасад, і це дало свій економічний ефект. Відремонтували ДНЗ у Вашківцях та Шишківцях. Відремонтували будинок культури у Шишківцях, переобладнали деякі кабінети і зробили там шкільні класи. Шишківці - це єдине село у районі, яке дає приріст населенню, там проживає велика кількість багатодітних сімей.

«БВ»: *Яка ситуація в громаді з медичними закладами?*

ВР: Район не передав медичні заклади у власність громади, на часі районній владі не вистачає коштів на утримання цих установ. Хоча згідно законодавства районна рада має передати комунальні установи ОТГ. Ми очікуємо можливо ситуація зміниться на краще.

Питомі витрати на освіту у Вашківській ОТГ складає 60% від бюджету в цілому. Зуміли оптимізувати спорт. Створили у структурі виконавчого комітету відділ освіти молоді та спорту. За рік зуміли підняти рівень спорту у громаді, розвинути нові види спорту. Займаємо призові місця у спортивних конкурсах області та району. У 2016 році купили автобус, він служить у користуванні, і ним команди можуть доїжджати у віддалені регіони навіть на змагання. Реконструкція стадіону в Вашківцях триває, до цього плануємо залучити інвестиційні кошти. Шукаємо зараз інвесторів для залучення до земельних ділянок, які є у власності ОТГ.

«БВ»: *Що далі у планах?*

ВР: Планів багато: хочемо встановити сонячні батареї, є автозаправка, яка не працює, хочемо її оптимізувати. Є велика кількість магазинів, закладів громадського харчування, тобто люди розвиваються, але дивлячись на певний ріст кількості приватних підприємців у громаді не спостерігається ріст єдиного податку, а також плати за найману робочу силу. Ремонтуємо дороги, проводимо освітлення ву-

показником стало те, що виросла кількість шлюбів між селами. Люди побачили що є можливість жити краще.

Хочемо розробити у нашій ОТГ програму «Розумне село». За допомогою цієї програми можемо видавати довідки, також буде міститися інформація про усіх жителів громади, скільки землі на їхньому активі, тобто всі дані.

«БВ»: Коли вперше дізналися про децентралізацію, яке ваше ставлення було до цієї реформи?

ВР: Мое перше знайомство з децентралізацією відбулося у 2009 році, коли відбулася поїздка у Польщу, яка була сформована із шести західних областей України, супровід нам забезпечив Кашубський університет. Перше враження було захоплюючим до всього, починаючи від відношення між людьми до доріг. Метою було подивитися на їх досвід об'єднання. На одній із цих зустрічей мені як сільському голові доручили, аби я охарактеризував чи можливо на той час створити у нашому регіоні громаду, і категорично виступав, що в тогочасних умовах, це не можливо. Тепер, звісно, я змінив свою думку.

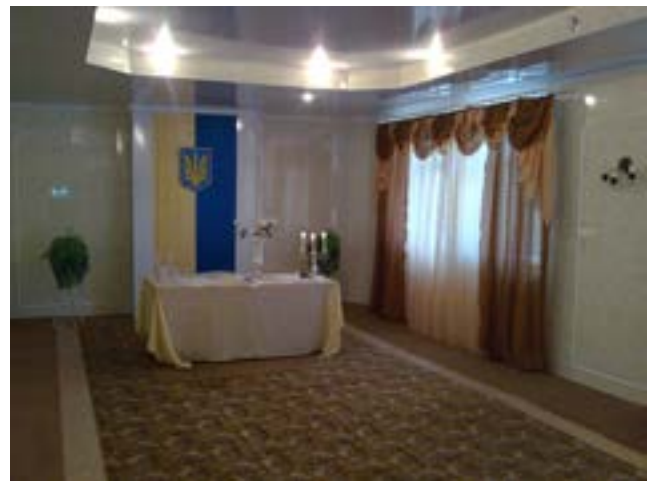
У Австрії побачили, як здійснюється переробка сміття, там є така практика – господарки

здають використану олію на переробку. Тобто усі відходи для них мають певну цінність, цей досвід ми винесли і для своєї громади. У нас є біля школи стара котельня, яку ми плануємо оптимізувати – зробити гімнастичний зал. Основне зробити ремонт та забезпечити усім необхідним обладнанням. Ми створили договір про муніципальну співпрацю з Сокирянською міською радою і маємо можливість, аби діти з Вашковецької громади займалися у їхньому позашкільному закладі – це гурткова робота. Зараз приділяється увага інклюзивному навчанню, ми заключили договір, а саме Сокиряни, Новодністровськ, і у Сокирянах створили інклюзивний центр, тепер довозимо туди дітей. Тому треба десь раціонально підходити до фінансового ресурсу який є.

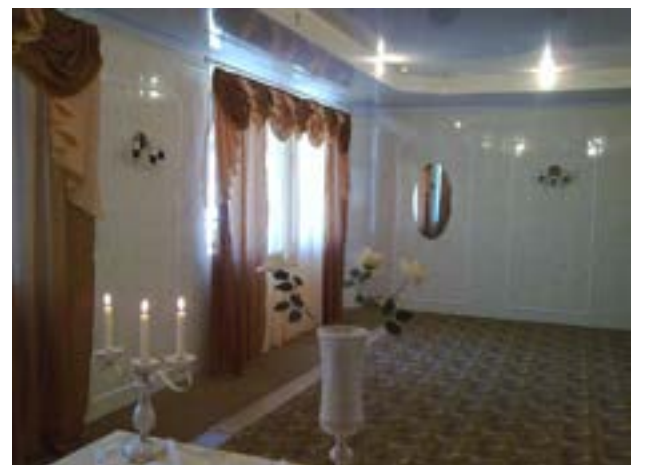

Великий позитив децентралізації в тому, що вона змушує людей думати, а не просто сліпо використовувати фінансові можливості. Коли перші 10 громад Чернівецької області об'єднувалися не було законодавчого погляду, не розроблялися обов'язки старост, але був якісний кадровий склад.

У Вашковецькій ОТГ вистачає хороших працівників, які забезпеченні необхідним технічним обладнанням.

Як голова ОТГ завжди баланую між селами, аби нікого не обділити і використати будь-які можливості на користь та на розвиток громади.

ВАСИЛЬ ТОДЕРЕНЧУК – голова Великокучурівської сіль- ської об'єднаної територіальної громади

СЕРЕД ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ВЕЛИКОКУ- ЧУРІВСЬКОЇ ОТГ – ВИКОРИСТАННЯ ВСІХ МОЖЛИВОСТЕЙ , ЯКІ З'ЯВИЛИСЯ В НЕЇ ПІСЛЯ ОБ'ЄДНАННЯ

ВМ: Великокучурівська територіальна громада розпочала свою роботу у 2015 році. До складу громади входять села: Великий Кучурів, Снячів, Тисовець, Глибочок, Годилів.

26 грудня 2016 р. у Великокучурівській об'єднаній територіальній громаді відбулося відкриття Центру надання адміністративних послуг. У Центрі на даний момент надають послуги з реєстрації право власності на нерухоме майно для фізичних та юридичних осіб, витяги з Держгеокадастру.

«БВ»: *З чого громада отримує дохід?*

ВМ: Ми намагаємось залучати до нових ідей громадськість, які б приносили дохід. Головне щоб вони були активними. Є бізнесмени, які готові допомогти ОТГ, є просто ініціативні люди, які з ідеї зроблять щось корисне і це дозволить Великокучурівській ОТГ розвиватися.

Ідеї коштують зараз більше ніж готова справа. Єврейська мудрість говорить: «Хочеш допомогти людині – дай їй не рибу, а вудку». Ідея та мета Європи теж навчити нас правильно заробляти.

«БВ»: *Які ідеї зараз у вашій громаді?*

ВМ: Одна з ідей полягає у землі, яку ми можемо виділити під будівництво якогось підприємства. Тоді і податки будуть йти у громаду і люди матимуть робочі місця.

Намагаємось розвивати культуру громади. Реформуємо повністю бібліотеку та будинок культури у Великому Кучурові. Бо якщо є певний захід, то він проводиться у школі. Якщо відновимо, то навіть там люди будуть мати робочі місця – художній керівник, хореограф, бібліотекар. Працюємо над тим, аби в ОТГ відбувалися різноманітні заходи. Не варто влаштовувати їх кожного дня, але головне, аби населення в цьому було задіяне, школярі та молодь теж проявляли ініціативи.

«БВ»: *Чи є негативні причини, які не дозволять розвився ОТГ?*

ВМ: На мою думку - не бажання. До прикладу, молода сім'я якщо не матиме стимулу і бажання розвиватися, отримувати стабільний заробіток, то ніякої користі і результатів з цього не буде. Так і в громаді – є бажання, є результат. Населення Великокучурівської ОТГ є активним, вони пропонують певні ідеї до реалізації. Зараз за ініціативи одного активіста плануємо зробити безпечним пагорб до школи, яким взимку важко проїхати та пройти. Для ОТГ відкриті великі можливості, ми не залежні від РДА та ОДА, всі надходження йдуть одразу в громаду. Якщо депутатський склад громади є ініціативним, то вони заздалегідь планують роботу. Раніше, до об'єднання очікували чи дадуть допомогу чи ні, а зараз ми самі все

вирішуємо.

«БВ»: *За яким принципом розподіляєте бюджет громади?*

ВМ: Зустрічаються бюджетна комісія, депутати, старости, і всі разом розподіляють куди необхідно виділити кошти.

В першу чергу виділили левову частку коштів на ремонт доріг. Бо ніхто з інвесторів до нас не приїде, якщо будуть погані дороги. Наразі ми вже завершуємо ремонт доріг.

Субвенція на розвиток інфраструктури є також однією з переваг для розвитку Великокучурівської ОТГ. На 2018 рік Великокучурівській сільській об'єднаній територіальній громаді передбачено 3,7 млн. грн. інфраструктурної субвенції. За рахунок коштів субвенції у Великокучурівській ОТГ проведено капітальний ремонт частини вулиці Головна в с. Снячів на загальну суму 470 тис. грн. Проводяться ремонтні роботи на вулиці Бузенка в с. Великий Кучурів на суму 1 млн 300 тис. грн. Ведеться капітальний ремонт вул. Фрунзе в с. Великий Кучурів, який профінансований за рахунок коштів інфраструктурної субвенції у розмірі 600 тис. грн. та за рахунок коштів місцевого бюджету – 150 тис. грн. Також проводиться капітальний ремонт приміщення клубу села Годилів, який фінансується за рахунок коштів субвенції на суму 436,7 тис. грн. та місцевого бюджету – 165,8 тис. грн. Крім того, проводяться підготовчі роботи для проведення капітального ремонту частини вулиці Підлісна в с. Тисовець на загальну суму 950 тис. грн. Ремонтні роботи планується розпочати найближчим часом.

«БВ»: *За рахунок чого існує ОТГ?*

ВМ: Заробляємо землю, ми зробили інтерналізацію землі. Приватні підприємці у громаді офіційно оформляють на роботу своїх

працівників. Виділяються кошти і з державного бюджету на розвиток громади.

«БВ»: *Які плани надалі?*

ВМ: У планах зробити Центр економічного зростання у селі Годилів, адже громада вже виграла у певному проекті 15 тис. євро на його реалізацію. Зараз готуємо приміщення, де можна буде організовувати певні заходи. За підтримки Програми «U – LEAD з Європою» плануємо зробити віддалені робочі місця у Снячеві, Тисовцях та Годилові, аби люди мали можливість отримати потрібні довідки та правову консультацію не їдучи в обласний центр.

«БВ»: *Чи проводилися навчання для старост та голови ОТГ?*

ВМ: Як таких навчань у нас не було, все самостійно. Переймали досвід наших закордонних сусідів – поляків. Більшість інформації отримували з Інтернету, і вже безпосередньо на практиці.

«БВ»: *На вашу думку, чи є хорошою ідеєю децентралізація?*

ВМ: Впливу з боку районної влади немає. Якщо ми ні від кого не залежимо, то як це може бути негативом. На мою думку, децентралізація є хорошою ідеєю, адже дає можливість розвиватися громаді.

Ми в громаді запровадили акцію «Касовий чек-шлях до подарунку». Ідея була моя. Мета – донести до свідомості кожного жителя Великокучурівської ОТГ думку, що добробут сіл залежить і від нас самих. При кожній покупці підакцизного товару на території громади потрібно взяти у продавця чек. Тобто, якщо купляєте сигарети, або алкоголь – збережіть свій чек. Акція діє на постійній основі. У останній день місяця зібрану

кількість чеків потрібно здати у фінансово-економічний відділ сільської ради. Протягом трьох днів за результатами підрахунку чеків визначаються переможці. Така акція допоможе збільшити бюджет громади, і таким чином зросте її благоустрій.

«БВ»: Чи не переживаєте, що в інших будуть нарікання, що ви пропагандуєте алкоголь та сигарети?

ВМ: Ні. Тому що, в мене зовсім інша мета – збільшити прибутки. Близько 5 % від продажу акцизних товарів йде у бюджет ОТГ. Таким чином можна відслідкувати і статистику споживання.

«БВ»: Чи організовуєте заходи для молоді громади?

ВМ: Так. Ми організовуємо дискотеки, концерти. До прикладу, проводили концерт на храмове свято Великого Кучурова.

6 вересня на сільському стадіоні Великого Кучурова відбувся театралізований етно-фольклорний фестиваль «Старовинне весілля Великокучурівської громади» за участю жителів сіл Великий Кучурів, Снячів, Тисовець, Годилів та Глибочок. На дійство зібралися подивитися декілька сотень жителів громади та гостей свята.

Присутніх ознайомили зі старовинними звичаями і традиціями громади – селом пройшла колона у автентичних національних костюмах у супроводі коней, були показані обряди та прикмети, розповіли про звичаї та традиції

весілля у Великому Кучурові, зібрана «повниця». Людей частували традиційними наливками і святковим короваєм. На стадіоні змонтували святково прикрашений намет, у

якому, як на справжньому весіллі, учасників та гостей фестивалю частували стравами та напоями. До організації заходу долучилися працівники культури і освіти громади, керівництво, депутатський корпус, школярі, місцеві старожили.

Великокучурівська ОТГ розвивається, використовуючи для цього багато можливостей. Чим більше ідей, тим більше буде корисним справ.

«БВ»: Які особливості Великокучурівської громади?

ВМ: Серед особливостей розвитку Великокучурівської сільської об'єднаної територіальної громади – використання всіх можливостей, які з'явилися в неї після об'єднання.

Великокучурівська громада є однією з шести об'єднаних територіальних громад Чернівецької області, яких відібрано для

подальшої участі у програмі «U-LEAD з Європою» в частині створення (модернізації) центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП). Програма має на меті сприяння реформі децентралізації в Україні в цілому

та розширення можливостей місцевих громад для надання громадянам високоякісних адміністративних послуг через створення та підтримку ЦНАП. Наразі, ЦНАП вже функціонує.

Отже, варто зазначити, що Великокучурівська громада використовує всі дієві інструменти децентралізації, що стимулюють розвиток громади, а державна підтримка громад через інфраструктурну субвенцію стала потужним поштовхом для мобілізації інших ресурсів на користь розвитку об'єднаних територіальних громад.

ВИЇЗНИЙ СЕМІНАР НА БАЗІ КЕЛЬМЕНЕЦЬКОЇ РДА

21 вересня відбувся виїзний семінар на базі Кельменецької районної державної адміністрації.

В склад лекторської групи ввійшли: ГАКМАН Сергій Михайлович - заступник директора – начальник відділу наукової та міжнародної діяльності Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації, кандидат історичних наук, доцент; ПОРАЙКО Ніна Миколаївна – завідувач сектору Державної регуляторної служби в Чернівецькій області, ФЕРЛЕВИЧ Марія Андріївна – головний спеціаліст відділу роботи зі зверненнями громадян та доступу до публічної інформації апарату облдержадміністрації, СКУЛЯК Тетяна Анатоліївна – начальник відділу державної землевпорядної експертизи Головного управління Держгеокадастру у Чернівецькій області.

На заході розглянули новели в регуляторному законодавстві, особливості гібридної війни з Російською Федерацією та перспекти-

На завершення учасники заходу підвели підсумки.

Центр підвищення кваліфікації дякує Кельменецькій районній державній адміністрації за організацію заходу.

ви євроатлантичної інтеграції, забезпечення права громадян на звернення, а також дотримання вимог земельного законодавства при розпорядженні землями органами місцевого самоврядування.

Семінар продовжився дискусією, під час якої лектори відповіли на запитання аудиторії.

У ЦЕНТРИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖ-СЛУЖБОВЦІВ ВІДБУВСЯ ТРЕНІНГ «ІТ – ТЕХНОЛОГІЇ В ОРГАНАХ ВЛАДИ» ДЛЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

11-13 вересня пройшов тренінг «ІТ – технології в органах влади» для державних службовців облдержадміністрації, райдержадміністрацій та посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Протягом навчання слухачі опрацювали такі основні теми: «Інформаційні технології як фактор трансформації управлінської діяльності державних службовців, інформаційні ресурси та їх характеристика, надання адміністративних послуг із застосуванням електронних ресурсів, інформаційна система «Електронний уряд» тощо.

Зміст тренінгу, що проводив Проданюк Микола Володимирович - регіональний координатор PROZORRO в Чернівецькій області, був спрямований на розвиток у службовців індивідуальних технічних вмінь та навичок з користування персональним комп'ютером. Після завершення навчання слухачі отримали сертифікат про підвищення кваліфікації.

У ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ ЦППК ВІДБУВСЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ ЕКСПЕРТНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ ПРО ПРОФЕСІЙНУ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ТА ОТГ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

28 вересня у Чернівецькому регіональному центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств та організацій за підтримки програми «U-LEAD з Європою» відбувся міжрегіональний експертний круглий стіл «Професійна компетентність посадових осіб та ОТГ в системі публічного управління». На захід були запрошені три області: Одеська, Вінницька та Хмельницька. Керівник апарату Чернівецької обласної державної адміністрації Олег Стецевич у вступному слові розповів про важливість децентралізації, про недоліки та проблеми, які виникають під час об'єднання громад. Він також наголосив про завдання, які покладені на Центри підвищення кваліфікації у регіонах та їх важливість для державної служби.

системі публічного управління. Окремим пунктом у своєму виступі виділив інформаційне та комунікативне забезпечення професійного навчання, а саме інформаційне забезпечення: сайти, буклети, видання; комунікації:

конференції, круглі столи, семінари; аналітика; соціологічні дослідження, аналіз статистичних даних, експертні оцінки тощо.

Серед учасників круглого столу, які доєдналися до обговорення були представники Хмельницького центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій. Начальник навчально-методичного відділу Хмельницького Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації держслужбовців Майя Войт розповіла про підвищення професійної компетентності старост ОТГ та досвід Хмельницького Центру ППК. У 2016 році 171 особа пройшла підвищення кваліфікації за програмою тематичного семінару «Організаційно-правові питання діяльності старост», з березня 2018 року в межах програми «U-LEAD з Європою» започатковано двосторонню співпрацю між Хмельницьким ЦППК та Берлінською академією публічного управління.

З промовою виступив директор Чернівецького центру перепідготовки та підвищення кваліфікації держслужбовців Микола Ярмастикий, який розповів слухачам круглого столу, про механізм співпраці органів місцевого самоврядування із ЦППК з питань професійного навчання посадових осіб ОТГ. Микола Васильович визначив потреби у професійному навчанні посадових осіб ОТГ в

Пріоритетними напрямками співробітництва є: напрацювання та реалізація механізмів відповідності професійних потреб та практичної спрямованості навчання управлінців; удосконалення практики використання сучасних інтерактивних навчальних форматів у сфері навчання дорослих; залучення, підтримка та підвищення кваліфікації викладачів і тренерів. Центр проводиться низку семінарів та навчань для новообраних старост. Пані Майя зазначила, що без налагодження конструктивних і довірливих відносин з громадою староста не в змозі впоратися з вантажем усіх своїх обов'язків якщо їх виконувати якісно. Девізом ХмЦППК є: "Знання! Професіоналізм! Успіх!"

Учасники заходу мали змогу подискутувати на тему професійної компетентності посадових осіб та ОТГ в системі публічного управління. Голови ОТГ розповіли про негативні сторони об'єднання з якими вони стикаються та про свої успіхи. Чернівецький регіональний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців врахує побажання та пропозиції учасників круглого столу.

З імпульсивною промовою виступили також викладачі Центру – юристконсульт Чернівецького центру розвитку місцевого самоврядування, кандидат юридичних наук Вікторія Чебан, яка розповіла чи варто об'єднуватися у громади та яку роль виконують старости в ОТГ. Які семінари та навчання про-

водилися для працівників ОТГ, та що втрачають села(селища) якщо не об'єднуються.

ДО ДНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ВІДБУЛАСЯ МІЖРЕГІОНАЛЬНА ВІДЕО КОНФЕРЕНЦІЯ

20 серпня до Дня Незалежності України та 100-річчя державної служби України у Чернівецькому регіональному центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації відбулася міжрегіональна відео конференція. На зв'язку з Чернівцями був Чернігів та Миколаїв. Модератором від Чернівців був Микола Ярмистий – директор Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Учасники конференції виступили зі своїми промовама. Від Чернівців виступили: Лукашук Тетяна – в.о. заступника начальника Міжрегіонального управління Нацдержслужби у Чернівецькій, Івано-Франківській та Тернопільській областях, Сергій Гакман – заступник директора – начальник відділу наукової та міжнародної діяльності Чернівецького центру перепідготовки та підвищення кваліфікації, Галина Яценюк – доцент кафедри історії України Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, кандидат історичних наук, Ольга Чепель – консультант з правових питань Регіонального відділення Асоціації міст України; доцент кафедри європейського права та порівняльного правознавства юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидат юридичних наук.

Під час веб – конференції учасники розглядали історію державної служби в Україні та проблеми синхронізації законодавства України про державну службу та службу в органах місцевого самоврядування.

